

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

STEV.—NO. 1170.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 13. FEBRUARJA (FEBRUARY 13,) 1930.

Published weekly at
3639 W. 26th St.

LETO—VOL. XXV.

TEŽKOČE ANGLEŠKE DELAVSKE VLADNE

MEŠETARENJE NA RAZOROŽITVENI KONFERENCI V LONDONU

INDIJSKI NACIONALISTI ZA LOČITEV OD ANGLIJE

Dasi delavska stranka nima večine v parlamentu, beleži MacDonalдова vlada posebno v zunanji politiki že velike uspehe

Vlada, ki ima opravka z za-voženim gospodarstvom, s problemom brezposelnosti, s konfrenco za omejitve oboroževanja na kateri dominirajo militaristi s hirajočo industrijo, z napetimi odnošaji v dominjonih, kolonijah in protektoratih, nima lahkih nalog. Poročevalci pravijo, da so angleški delavski ministri v velikih skrbah radi problemov, ki so se nakupili — ne po njihovi krivdi, nego kot rezultat stare politike angleških torijev in imperialistov vobče.

Razorožitvena konferenca.

Na konferenci za omejitve navalizma, ki traja že več tednov v Londonu, mešetarijo po vseh pravih kapitalistične diplomacije. Zastopniki angleške delavske vlade z MacDonaldom na čelu predstavljajo edino skupino, ki je iskreno za razoroževanje. Vse države naglašajo, da so za svetovni mir in za razoroževanje, toda vse odkrito računajo z možnostjo vojne, ki ni prav nič izključena v zvezi Kelloggovemu in podobnim paktom. Sporazum, ki ga bodo dosegli na konferenci, torej ne bo odgovor za mirom stremičih vesil, ampak dogovor državnikov, sklenjen pod pritiskom javnega mnjenja, ki je protivno oboroževanju in vojni politiki.

Angleška delavska vlada bo storila kolikor bo v danih okoličinah mogla, kajti drugim državam ne more diktirati svoje ga programa, nego jih lahko le pridobi za popuščanje.

Brezposelnost je narasla.

Okrog poldrug milijon delavcev v Angliji je brez posla, ki dobi tajo podporo od države. Ostarela angleška industrija in trgovina hira in izgublja na mednarodnem trgu v tekmi z industrijo in trgovino Zed. držav. Premogovniška industrija v Angliji je v mnogo bolj kritičnem položaju kakor npr. v tej deželi. Kaj naj stori delavska vlada v od pomoč položaju? Ona bi poddržala mnoge obrate, predvsem premogovnike, toda v zbornici bi za tako drastične korake ne dobila večine. Prizadeva si dvigniti gospodarstvo Anglije v mejah sedanje uredbe s pomočjo reform, ki jih ji večina dovoljva. To pa ne bo zadostovalo. Skorogotovo bo že letos parlament razpuščen, delavska vlada pa bo šla pred volilce z apelom, da ji dajo večino v zbornici.

Problem Indije.

Ogromna Indija, s 319,000,000 prebivalcev, zahteva neodvisnost. Nacionalistično gibanje med Indijci se širi. Na svojem prošlem nacionalističnem kongresu so sklenili, da prično to pomlad s pasivno resistenco proti vladi, ako jim Anglija ne izpolni njihovih zahtev. Delavska vlada je pripravljena dati Indiji samovlado in jo dvigniti na stopnjo dominjonov, vas angleška federacija

ALI STE glasovali za HOOVERJA

zato, da ne bi izgubili
dele? Ste ga izgubili, vse-
eno? Mislite malo,
začnite čitati Prole-
tarec z razumom in
postanite član SVOJE
stranke.

Dividende rudarjev so v eksplozijah

V pregovorniku Standard Coal kompanije pri Standardville, Utah, se je 6. februarja dogodila eksplozija, ki je vzela življenje dvajsetim rudarjem. Devet se jih je rešilo. Tri je ubilo dan pozneje pri spravljanju trupel na površje. Padla je nanje skala, ki je bila razrahljana vsled eksplozije. Med ubitimi je tudi rudar, ki je šel v rov po nezgodi, da reši svojega brata. Zadušil ga je plin, brat pa se je rešil pri drugem izhodu. Rov je nedavno pregledal državni inšpektor, in ga proglasil za varnega. Večina ubitih zapuša velike družine. Po katastrofi so se dogajali pred rovom tragični prizori, ko so žene, matere in otroci klicali svoje drage iz jame. V Standardvillu ima društvo tudi SNPJ. Kolikor nam znano, ni bil nihče njenih članov ponesrečen.

IZDELOVALCI ŽENSKIH OBLEK V NEW YORKU NA STAVKI

Dne 5. februarja je v New Yorku zastavkalo 25,000 delavcev in delavk, ki izdelujejo ženska in otroška oblačila. Stavko vodi International Ladies' Garment Workers unija, ki je znova postala organizacija militantnega unionizma. Komunisti so jo bili že skoro do cela razbili in ji vzeli življenjsko silo. Ko pa je delavstvo spoznalo, da frakcijski boji njemu škodujejo in da je komunistično vrtnanje proti socialistom v uniji koristilo kompanijam, se je streznilo in se z nova oprijelo svoje unije. Vsele stavke v New Yorku je prizadele okrog 35,000 delavcev. ILGW. ima nalogo organizirati delavce omenjene stroke povsod, kjer so tovarne ženskih oblačil.

A. C. L. U. za povrnitev državljanstvih pravic

American Civil Liberties Union je izposlovala, da je bila v kongresu predložena resolucija, s katero se apelira na predsednika, da povrne državljanstvene pravice tistim 1500 osebam, katerim so bile odvzete med vojno in po vojni na podlagi espionažnega zakona vsled njihovih pacifističnih izjav in delovanja. Sedaj je že leta po vojni, a še vedno nimajo volilne pravice. Enaka resolucija je bila predložena kongresu lansko leto.

PROFIT SEARS-ROEBUCK KOMPANIJE.

Sears, Roebuck & Co., ki je velika mail order firma in ob enem lastuje tudi podružne trgovine v raznih mestih Unije, je napravila lani nad trideset milijonov dolarjev čistega dobička.

ATENTAT, KI JE OPOZORIL SVET, DA IMA MEHIKO NOVEGA PREDSEDNIKA

Pascual Ortiz Rubio za ljudsko prosveto in povzdigo ljudskega gospodarstva v Mehiki

Proces iz revolucij in atentatov v mirnejše politične in ekonomske toke obeta sosedni republiko boljše čase

Dasi je Mehiko konstitucionalna republika, je "volila" svoje predsednike običajno z revolucijami. Odločevala je sila, ne glasovnice. Poslednjih par predsednikov v Mehiki pa je bilo resnično izvoljenih. Če se bi atentatorju namen posrečil, bi bil Rubio že drugi predsednik, ki bi bil ubit še predno bi nastopil vlado. Atentati so ali posledica nezdravih političnih razmer v državi, ali pa ljudske nezrelosti za trezno mišljenje. Obregon je bil borec za interese mehiškega ljudstva. Bojeval se je proti reakcionarni katoliški hierarhiji in proti vsem, ki so hoteli Mehiki vrniti stare razmere. Atentator, ki ga je ubil, je bil produkt klerikalne propagande. V svojem bigotstvu je mislil, da bo storil kdove kako veliko delo v čast in slavo božjo, ako ubije "nevernega" predsednika. Glede atentatorja, ki je streljal na predsednika Rubio, ko to pišemo še nismo dognali, kateri struji pripada. Na vratu je imel skapulir in v žepu nekaj klerikalne literature a ni verjetno, da je on verski fanatik. Nekateri reporterji so poročali, da je komunist, kar je sicer mogoče, toda komunisti pač nimajo interesa ubijati mehiške predsednike. Najbolj se potrjuje domneva, da je atentator v zvezi s pristaši poraženega predsedniškega kandidata Jose Vasconcelosa.

Novi mehiški predsednik pripada revolucionarni stranki, kateri so bili tudi bivši predsednik Obregon, Calles in Gil. Obljubljuje, da se bo njegova vlada trudila dvigniti šolstvo, modernizirati agrikulturno in gospodarsko osamosvojiti Mehiko kolikor največ mogoče.

Tone Seliškar in Mile Klopčič aretirana

Iz Ljubljane poročajo, da sta bila pisatelja Tone Seliškar in Mile Klopčič zaeno z več drugimi literarnimi delavci zopet aretirana. Oblasti nimajo proti njim nikakih drugih dokazov, kakor to, da so dobili pri nekem komunistu v Beogradu njihove naslove. Baje jim je pisal po nekakšne podatke za svojo knjigo. Odvedeni so bili v Veliko Kerkindo. Pri prejšnji aretaciji so Klopčiča in več drugih slovenskih osumljencev odvedli v Beogradske zapore; izpušeni so bili šele na posredovanje Tona Kristana.

Režim, ki preganja ljudi kakor sta Seliškar in Klopčič, ni zdrav, in tisti rojaki, ki kličejo po ameriških hotelih na kraljevaških slavnostih "živio vlada" in "živio kralj", bi storili boljše narodno delo, če bi vladi v Beogradu namesto udanostnih brzobjav rajše sporočili, da Jugoslavija potrebuje najbolj take učitelje, kakršne sedaj najraje preganja in zapira.

MacDonaldiv sin na obisku v Zed. državah

V Zedinjenih državah se mudi na obisku že delj časa Allister MacDonaldiv. Po poklicu je arhitekt in tu študira ameriško stavbstvo. Po prepričanju je mladi MacDonaldiv socialist, kakor njegov oče.

Govoril je na povabilo že v mnogih klubih in forumih. V svojem govoru, ki ga je imel na shodu delavcev v Amalgamated Center v Chicagu, je dejal med drugim: "Nahajam se tu kot arhitekt. Včeraj sem bil na vašem obrežju in na Michigan Ave., kjer se dviga mnogo lepih zgradb. Bil sem gost ljudi, ki se od vas zelo razlikujejo.

"Vpraševali so me za mnenje o teh lepih stavbah, o svojih lepih ulicah in bulvardih, jaz pa sem jih vprašal, kaj mislijo o seliških na west side. Dvignili so obrvi v iznenadevanju. Nikoli še niso bili na west side; ta del mesta jim je nepoznan. Ogledal sem si to množico delavskih stanovanj na west side in ugotovil, da so v Londonu boljše."

Clarence Senior, tajnik socialne stranke ga je vprašal, kaj misli o sugestijah, da bi ameriška socialistična stranka spremeni la ime. Odgovoril je, da je bila beseda "socialist" tudi v Angliji nepopularna, toda so-

ITALIJANSKO- AVSTRIJSKA POGODBA

Nov "uspeh" Mussolinijeve diplomacije

Listi so mnogo razpravljali o novem "uspehu" Mussolinijeve vlade, zapopaden v pogodbi, ki jo je sklenila Italija z avstrijsko republiko. S to pogodbo se je pozicija Italije v centralni Evropi baje še bolj utrdila. Avstrija, ki je bila Italiji v svoji politiki sovražna, je z novim dogovorom pritegnjena v obroč držav pod Mussolinijevim vplivom, ki so Albanija, Bolgarija, Madžarska, sedaj Avstrija in deloma Grčija, na drugi strani pa so države male antante pod francoskim protektoratom, Čehoslovaška, Jugoslavija in Rumunija.

Neglede kako se fašistično časopisje veseli avstrijskega sporazuma z Italijo, je dejstvo to, da velika večina avstrijskega prebivalstva prav nič ne simpatizira s sedanjim režimom Italije.

Zmaga telefonske kompanije na sodišču v Illinoisu

V tožbah proti public utilities korporacijam, kadar podražje pristojbine za telefon, plin, elektriko, vozno na električnih železnicah itd., vselej izgube ljudski interesi.

Čikaška mestna občina je pred sedmimi leti vložila tožbo proti Illinois Bell telefonski kompaniji, ker je povečala telefonske pristojbine. Kompanija je izposlovala sodno prepoved, računala klientom po novi lestvici, in se podala v tožbo z mestom. Dne 1. februarja je federalno sodišče izreklo odlok v prilog kompanije in s tem v škodo čikaškega prebivalstva. Če bi bil odlok v prid ljudstva, bi mu morala kompanija povrniti enajst milijonov dolarjev, kolikor znaša v sedmih letih povečanje na pristojbinah.

Sodniki so še v vsakem takem slučaju bili služabniki kompanij, oziroma velikih denarnih interesov, in bodo ostali, dokler bo ljudstvo pustilo, da bodo zavzemali sodne službe kapitalistični politiki.

cialisti so vztrajali pri nji in delavsko gibanje v Angliji je socialistično gibanje.

SOTRUDNIKOM PROLETARCA V UPOSTEVANJE

Vsi sotrudniki in prijatelji "Proletarca" so vabljeni, da pošljejo članke in opise iz zgodovine tega lista, ali dogodivšine z agitacije, črtice itd., za objavo v majski-jubilejni številki "Proletarca", ki izide koncem aprila. Radi velikega obsega, ki ga bo imela, vas prosimo, da pošljete svoje spise kmalu. Klubi, kulturna društva in društva izobraževalne akcije sploh so vabljeni, da pošljejo v to izdajo svoje slike, ki jih priobčimo proti povrnitvi stroškov za ključje. "Proletarec" bo ob svoji 25-letnici izšel v obsegu kakor že nobenkrat doselej, za uspeh te izdaje pa potrebujemo vašega sodelovanja.

Glasovi iz našega Gibanja

IZ ZAPADNE PENNSYLVANIE

Nekaj tednov je preteklo, od kar smo bili v takozvani božični sezoni, dober mesec je tega, od kar so deževala voščila o srečnem novem letu, pa se ti zdi, kakor da je bilo vse to že davno.

Vse želje so pozabljene, vsa zagotavljanja o božičnem razpoloženju so izginila kakor izginje megla.

Življenje v letu 1930 teče po starem tiru. Zivotarimo, eni kot drugi: tisti, ki doumevamo sliko razmer, in oni, ki ničesar ne mislijo.

V naselbino dobivamo vsak dan dnevne liste iz takajnega Pittsburgha. Prihajajo redno — burja in sneg jim ne delata ovir. Dečki od 10 do 15. leta starosti pa kriče med hišami, da naj brž kupimo Press, Pittsburgh Sun, Telegraph in druge kapitalistične časopise.

In ljudje čitajo novice, romane, "senzacije", brzojavke o ropih in drugih zločinih, ter zmajujejo. Pay roll je bil ukraden — celo število tisočakov! "Mojestersko so naredili", komentira čitatelj in čita dalje. Ni jih mnogo, ki bi znali trezno prebaviti, kar čitajo. Gradivo, ki ga jim nudi kapitalistični tisk, je skrbno skrpučano, da pritegne čitatelje nase, da jih odvrata od spoznanja resnice o položaju. Nudi jim strup, ki jih opaja.

Nihče teh zavednih ne nasprotuje kapitalističnim listom. Zde se jim dobri, jih naročajo in čitajo. Nasprotujejo pa delavskim listom, med Slovenci npr. Prosveti in Proletarcu. Kapitalistični listi v Mellonovi prestolnici so all right. Ampak uboga Cikaga, ki izdaja Prosveto in Proletarca, kolikokrat si že bila prekleta od zaslepljenih! "Oče odpusti jim..." je zapisano v bibliji, "saj ne vedo, kaj delajo."

Morda ni dobro za agitacijo, če je človek črnogled, če vidi sliko tako kakršno je in ne tako kakršna bi mu prijala. Bežati pred resnico ni dobro. Zakrivati slabosti, napačne in gnilobe je slaba metoda.

Resnična slika je, da so dnevi za premogarje temni. Stopiš v pisarno premogovniške kompanije, kjer te zaničljivo in pisano pogledajo, kako izgledaš, da-li imaš udan obraz, ali pa je še kaj močnatosti v tebi. Prodirajo te z očmi, da ugotove, če imaš močnane s katerimi lahko misliš po svojem prepričanju, ali pa si le avtomat, ki se pusti navijati in gode kakor prija bossom.

Ponudijo ti "Labor Tribune", katere leži v kompanijskih pisarnah cele koše. To je "delavski list", ki ga izdajajo kapitalistični interesi v SVOJ PRID. Ljudje ga jemljejo in čitajo. "Labor Tribune" je storila svoj delež za zlomljenje zadnje premogarske stavke, in ta poraz je vzel rudarjem zad-

njo trohico neodvisnosti in samozavesti.

Stopiš na post office, ki je v kompanijski štacuni. Ljudje — kajpada Slovenci — dobivajo "Glas Naroda", pa tudi "Am. Slovenca" prejme kdo in si ga potisne pod pazduho. Vsaka dva tedna pošljejo po pošti Journal, glasilo nekdanje U. M. W., ki danes eksistira v glavnem na papirju. Pošilja jo ga največ našim premogarjem, ker jih Lewisova administracija smatra za dobre člane unije, katero smo še imeli pred par leti. Slovenci so ji res lojalno pripadali, niso pa iskali v nji nikake odgovornosti in kontrole.

V mnogih naselbinah zapadne Penne ni v delavskem gibanju nikake živahnosti. Pravzaprav takega gibanja v njih ni. Sklicujemo shode, vsake tri mesece se vrši konferenca. Proša je bila v Canonsburgu, bodoča bo v naselbini Lawrence v dvorani društva "Prosveta" SNPJ.

Zadnja je dala zastopnikom dosti agitatoričnega dela. Prihodnja se vrši nekaj časa pred zborom JSZ., ki se prične dne 30. maja. O kraju zbora se vrši sedaj glasovanje, in kakor je bilo razvidno iz agitacije, se bo članstvo izreklo najbrž za Detroit.

Delavci, in posebno vi, ki ste bili v gibanju pionirji, stopite v akciji tudi sedaj, da bo konferenca na Lawrenceu uspeh, da bo udeležba na osmem rednem zboru JSZ. iz zapadne Pennsylvanije velika, in da bo kampanja za razširjenje Proletarca dosegla kvoto tri tisoč naročnikov.

Praznujemo 25-letnico Proletarca, 20-letnico ustanovitve Jugoslovanske socialistične zveze ter 25-letnico njene slovenske sekcije.

Ali ne bi mogla JSZ. šteti dva tisoč direktnih članov? Štela jih bo, ako hočemo iti na agitacijo z enako energijo in navdušenjem kakor smo agitirali pred leti.

Čemu le tri tisoč naročnikov Proletarcu? Mar jih ne bi mogli dobiti med tisoči ameriških slovenskih delavcev pet tisoč? Če se bomo zavzeli VSI, KI SE S TEM LISTOM STRINJAMO, jih bomo dobili.

Jubilejno leto naj bo leto preropenja JSZ. in razširjenja njenega glasila tako, da bo JSZ. postala velika in aktivna kakor še nikoli doslej in da doseže Proletarac cirkulacijo, ki bo največja v njegovi zgodovini.

Premogar.

Najboljši jugoslovanski socialistični list je "Proletarac". Prinaša članke, rasprave in pregled delavskega gibanja po svetu ter opise aktivnosti v naših naselbinah na polju socialističnega in kulturnega dela. Naročite ga.

POZIV NA SKUPNO SEJO ČLANOV J. S. Z. V CLEVELANDU

Cleveland, O. — Na sugestijo kluba št. 49 JSZ. v Collinwoodu sklicuje klub št. 27 skupno sejo, ki se vrši v nedeljo 16. februarja ob 2:30 popoldne v prostorih kluba št. 27 v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Na dnevnem redu je več zadev, ki se tičejo obeh klubov, nadalje posameznih članov, naših aktivnosti v bodoče itd.

Več o vzrokih sklicanja te seje boste izvedeli na zborovanju. Udeležite se je vsi od kluba št. 49 in 27 in vabljeni so tudi sodrugi iz Newburga.

Louis Zorko, organizator kluba št. 27 JSZ.

Z AGITACIJE V PENNI

V Lawrenceu in Meadowlandsu. — Nekoliko komentarja o parastih.

Dne 30. januarja sem se napolnil v znano naselbino Lawrence, Pa. Včas je bilo v nji vse živo. Bila je ena najdelavnejših bodisi v delavskem gibanju, za SNPJ. in v drugih akcijah naprednega slovenskega delavstva.

Danes životari. Število Slovencev v nji se je skrčilo na zelo pielo skupino. Drugi so šli za kruhom kamorkoli. S sodrugom L. Bricom sva obiskala rojake, drugi dan pa sem odšel v Meadowlands. Medpotoma sem se ustavil v Canonsburgu pri sodrugih Terčelju, J. Progarju in Mikecu. Po kratkem pogovoru sem moral naprej, kajti pri agitaciji za list imaš delo od 4. popoldne do večera. Če zamudiš to, zapraviš dan.

Zavedni rojaki v meadowlandski naselbini naj mi oprostite, če izrečem svoje mnenje javno. Tako nevljudnih ljudi kakor tukaj še nisem našel. Dobra tolažba za naselbino je, da ima tudi nekaj res zavednih, za delavsko gibanje vnetih oseb, ki morajo pač vršiti znova pionirsko delo.

Mnogo jih je našemu delu sovražnih. So na drugi strani, a na kateri tega pravzaprav sami ne vedo. Dogodilo se je, da so zaklenili vrata pred mano in sta kričala mož in žena. To je izobrazba! Človek lahko vljudno, četudi z direktnimi besedami, pove, da se z mano in mojim delom ne strinja, in da mu ni za list, katerega zastopam. To bi bilo gentlemanko. Početi pa, kakor se je pripetilo posebno v enem kraju, je grdo.

Jaz z dostopnim človekom, ki ima količkaj manir, prav lahko izhajam v razpravah, pa naj bo že komunist, katoličan ali karkoli. Nobenega opravičljivega vzroka ni, da bi morali biti baš Slovenci surovi v občevarstvu s svojimi ljudmi.

Meadowlands je precej velika naselbina. Svoječasno je imela slovenski dom. Je propadel. Vzroki mi niso znani. Poslopje je na jako lepem prostoru in je velika škoda, ker je prišlo v tuje roke. Upajmo, da se tudi v Meadowlandsu s časoma marsikaj obrne na boljše. Tudi to je bila včas zelo delavna, napredna naselbina. Rečem ponovno, da je prošla stavka premogarjev pustila v naselbinah naših ljudi ogromno škodo — v njih veliko več kakor v drugih.

Nekoliko uspeha sem v agitaciji v tej naselbini vseeno napravil in Proletarac je zopet dobil nekaj novih naročnikov, čitateljev pa še več.

Vsem, ki so mi šli na roko, priznanje. Tistim, ki so me tako lépo počastili za zaprtimi duri, pa hvala. Boste že se spregledali nesmiselnost svoje-ga ravnanja. Jaz vam ne za-

merim, ker razumem okolščine in ker računam na take možnosti. Ljudje so pač taki in taki.

Frank Stonič je pisal v Prosveti o neki vrste parastih. Bom omenil na kratko. Vem, kam meri. Ne da bi mu očital, konstatiram: Bratu Stoniču so po naselbinah največ pomagali ljudje, na katere sedaj cika s psovko "parasiti". Vodili so ga okrog, mu kazali domove rojakov in ga jim priporočili. Med tem, ko so oni v pomankanju, si je on opomogel z njihovim sodelovanjem. Rad je bil napreden, pripovedoval, koliko je ustanovil društev in klubov, samo da se je prikupil.

Napredni delavci, ki so bili v svoji dobrohotnosti takim ljudem vedno na uslugo, se trudijo naprej, da obdrže svoja društva v aktivnem stanju, in da se delo za napredek in izobrazbo nadaljuje. Temu pravijo sedaj "strankarstvo" — ampak zavedno delavstvo pozna ta strankarski veter.

Joseph Snoy, Bridgeport, O.

DOPISI

PLODONOSNA SEJA DETROITSKIH KLUBOV J. S. Z.

Detroit, Mich. — V nedeljo 26. jan. se je vršila seja klubov št. 114 in 115 JSZ., ki se je po izčrpanem dnevnem redu spremenila v shod in končno v veselo domačo zabavo. Namen seje je bil sprejeti trideset v Ameriki rojenih fantov in deklet za člane v našo organizacijo.

Glavni govornik v angleškem jeziku je bil sodrug John Panzner. Poudarjal je, da ako hočemo kedaj vzeti vladno v svoje roke, moramo imeti za to izvežbane uradnike. V ta namen se moramo učiti mi in s tem ciljem na vidiku moramo vežbati našo mladino. V tem pogledu se lahko mnogo naučimo od delavstva v Angliji. Socialistična stranka nudi tudi mnogo več priložnosti za izobrazbo, kot druge stranke, in nje-tih oseb, ki morajo pač vršiti znova pionirsko delo.

Dvomim, da je med ameriški Slovenci kdo, ki boljše pozna slovensko literaturo kakor Ivan Zorman, posebno še pesnike. On je od danes izdal še štiri svoja dela, in v enem so prevodi slovenskih pesniških biserov, v katerem jih je predstavil angleškemu svetu. Priporočamo to knjigo posebno mladini.

Zormanovo predavanje je navzočim zelo ugajalo. Za njegov trud mu v imenu čitalnice izrekam zahvalo.

Za čitalnico S. D. D., Jos. F. Durn.

pokopane. Zato apeliramo tudi na druge naselbine, da organizirajo mladino v socialistični stranki. Kar je mogoče v Detroitu, je mogoče tudi drugod. Bodoči zbor JSZ. v tem pogledu lahko mnogo stori.

F. Česen.

IZ COLLINWOODA, O.

Dobro izvajam program na prireditvi kluba št. 49 JSZ. — Sisković bo predaval v čitalnici S. D. D. — Zormanovo predavanje o slovenski književnosti.

Prireditev kluba št. 49 JSZ., ki se je vršila dne 2. feb. v Slov. delavskem domu z obširnim varietnim programom, je bila uspešna. Imeli smo priliko videti mlade talente, ki so nastopali v programu z raznimi godbenimi instrumenti. Fino je bilo petje ge. Ivanušove, nadalje kvarteta Belle-Plut-Lazar-Jančič, gđ. Sterletove in drugih. Vsem, ki so s svojim sodelovanjem obogatili ta program, izrekamo na tem mestu priznanje in zahvalo.

V petek 14. feb. bo predaval v čitalnici Slov. del. doma s. Joseph Siskovich o človekovem življenju in usodi. Predavatelj bo primerjal sedanjo dobo z onimi v prošlosti, npr. s Sokratovo. Slikal bo vpliv, ki ga izvaja sedanja uredba na zakon, na razmerje med spoloma, vzroke razočaranja, pomehkuženje gotovih plasti človeštva, stopnje in razmerje med znanostjo in umetnostjo, zmernost in luksus, nadalje čemu so vojne redkeje, toda toliko huje.

Predavanje bo o nas — "mi sami" — kakor bi lahko nazvali predmet, ki ga bo s. Siskovich obdelal s poljudno besedo. Predavanje se prične točno ob 8., seja pa eno uro prej.

Zadnjič je predaval v čitalnici S. D. D. znani skladatelj in pesnik Ivan Zorman o slovenski književnosti in slovenskih literatih. Posebno se je potrudil, da nam je dobro predstavil Ivana Cankarja, ki ga slovenska inteligenca še vedno študira, njegova dela pa se prevajajo v vse svetovne jezike. Opisal nam je tudi Preserna, Vodnika, Gregorčiča in druge.

Dvomim, da je med ameriški Slovenci kdo, ki boljše pozna slovensko literaturo kakor Ivan Zorman, posebno še pesnike. On je od danes izdal še štiri svoja dela, in v enem so prevodi slovenskih pesniških biserov, v katerem jih je predstavil angleškemu svetu. Priporočamo to knjigo posebno mladini.

Zormanovo predavanje je navzočim zelo ugajalo. Za njegov trud mu v imenu čitalnice izrekam zahvalo.

Za čitalnico S. D. D., Jos. F. Durn.

BODIMO VSESKOZI NAPREDNI.
Sygan, Pa. — Od kar sem se zadnjič oglašil, se je "Proletarac" pri nas precej razširil. Upam, da bo vsakdo tukaj bral, da bomo imeli v nedeljo 16. feb. ob 10. dopoldne sejo kluba št. 13 JSZ. Udeležite se je vsi sodrugi in sodruginje. Na dnevnem redu bodo razen drugih točk volitve za sedež prihodnjega zbora JSZ. Na glasovanju so mesta Detroit, Chicago in Waukegan.

Sodrugi Snoy je pisal, da je naša naselbina napredna. Tista dva dni je res bila, ko je bil on tukaj. Želim, da ostane napredna zmerom. Vsi tisti, ki ste pustili klub JSZ., postanite zopet njegovi člani. Bodite vestni čitatelji "Proletarca", ki ste ga naročili, in pa aktivni člani kluba JSZ., delujmo po svojih najboljših močeh za vsako dobro stvar, pa bomo lahko tudi mi rekli svetu, da je Sygan napredna naselbina.

Agitator, ki pride na obisk, je v opisih rajše prijazen kot pa da bi kritiziral. Je pa tudi res, da je marsikateri delavec priden kadar ga gleda predstojnik, ali pa zato, ker ga pohvali. Zavedni delavci so pridni v aktivnostih za napredek iz prepričanja. Delavec, ki je priden le kadar ga boss gleda, ni dober delavec. V prisposobi velja isto v delu za pokret.

Glejte, kako so eni sodrugi vneti za našo stranko. Na primer sodrug Snoy. Je delavec kakor nas eden, pa koliko on žrtvuje v agitaciji za naš tisk, za širjenje naših idej, za kulturno udejstvovanje kluba v Bridgeportu, in za konferenco JSZ.! Premalo je Snojev! Če bi bilo vsaj ena tretjina delavcev v Ameriki njegovega tipa, pa bi se veliki socialni problemi naglo reševali ljudstvu v prid.

"Vsi za enega, eden za vse," je geslo zavednih delavcev. Oprimimo se ga tudi na Syganu.

Frank Urantz, tajnik kluba.

RACUNI SLOVENSKE DELAVSKE DVORANE V NEWBURGU.

Delavska dvorana v Newburghu pri Clevelandu je imela l. 1929 \$1,010 dohodkov na najemninji, uplačila na delnice, oglašila in prostovoljni prispevki so prinesli \$735.25, drugi dohodki, dobjeni največ v spodnjih prostorih, pa znašajo \$3,350.04, skupaj vsi dohodki \$5,352.29. Stroški v prošlem letu pa so znašali \$5,380.84. Primankljaj l. 1929 je \$28.55. Prenos od leta 1928 \$1,012.60, bilanca dne 31. decembra 1929 pa znaša \$984.05. Delnic je prodanih za okrog \$5,000, ki jih lastuje 176 delničarjev.

Dolga na dom je bilo lani plačanega \$1,263.75, tako da primanjkljaj v računih v resnici ni primankljaj, ker se je s prebitkom plačalo dolg.

Kot pri vsaki slovenski dvorani — pri enih več pri drugih manj, tako so se tudi pri tej pojavile že mnoge težkoče in prepri na sejah, pa koncem konca vendar v dobrobit slovenske delavske dvorane, ki se v sedanjih okolščinah izplačuje in se je že mnogo uradno in neuradno razpravljalo, da se poslopje poveča. — Poročevallec.

VELIKA UDELEŽBA NA "NADINI" MAŠKARADI.

Chicago, Ill. — Na maskaradi ženskega društva "Nada" št. 102 SNPJ. prošlo soboto večer sta bili obe dvorani SNPJ. polni udeležencev. Igrala sta dva orkestra. Tolikšnega poseta "Nada" že dolgo ni imela. Odbrane maske so dobile lepa darila, katerih je bilo 26 za posameznike in skupine.

Listu v podporo

III. izkaz.
Chicago, Ill. — Anton Garden, \$5; Anton Putz, \$2; po \$1. Fred A. Vidler in Blaž Kaitinger; John Olip, 60c, skupaj \$9.60.
Johnstown Pa. Ilija Bubalo, \$3; John Bombach, \$2, skupaj \$5.00.
Cleveland, O. Frank Barbič, \$3; po \$1: Anton Mravljje in Andy Božič, skupaj \$5.00.
Wegee, O. Jacob Tomšič, 20c.
Arcadia, Kans. John Kunstelj 85c.
Luzerne, Pa. John Matičič, \$1.20.
Detroit, Mich. Janko Zornik, \$1.20.
Piney Fork, O. Nace Zlemberger, \$1.00.
Dickson, Pa. Frank Aabel, \$1.00.
Gross, Kans. Chas. Vorina, 50c.
John Owepek, 25c, skupaj 75c.
Collinwood, O. John in Magdalena Lokar, k 25-letnemu jubileju Proletarca, \$5.00. Skupaj v tem izkazu \$31.80, prejšnji izkaz \$52.09, skupaj \$83.89.

KAMPANJA ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč celoletnih naročnin, ki ga imajo doseči agitatorji "Proletarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarcevo" jubilejno leto. Letos bo dopolnil svoje prvo četrdesetletje svojega dela na polju delavske vzgoje in v borbi za delavska prava.

Vse naročnine v izkazu so polletne. To je, vsaka celoletna naročnina je izkazana za dve polletni. Doitevajo se od izkaza do izkaza posameznim agitatorjem in skupno.

Prva vrsta številk znači naročnine, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prešlih dveh tednih, druga vrsta znači naročnine prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

	Sedaj poslanih	Prejšnji izkaz	Skupaj oboje izkaza
Joseph Snoy, Bridgeport O.	35	49 1/4	84 1/4
Anton Jankovich, Cleveland, O.	29	26	55
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	9	24	33
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	10	7	17
John Sular, Gross Kans.	5	6	11
John Teran, Ely, Minn.	—	10	10
Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.	2 1/4	6	8 1/4
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	1	6	7
Geo. Smreckar, Alliquippa Pa.	—	6	6
John Matičič, Luzerne, Pa.	6	—	6
Janko Zornik, Detroit, Mich.	4	1	5
Rose Jereb, Rock Springs, Wyo.	1	4	5
Frank Polanc, Pierce W. Va.	4	—	4
Joseph Debelak, Crucible, Pa.	4	—	4
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	4	—	4
Frank Petavs, Little Falls, N. Y.	4	—	4
Louis Uhernik, Ambridge, Pa.	—	4	4
K. Erznožnik, Red Lodge, Mont.	—	4	4
F. M. Tomšič, Walsenburg, Colo.	—	4	4
John Turk, Chicago, Ill.	—	4	4
Joseph Britz, Export, Pa.	—	4	4
Lovrenc Kavčič MacDonald, Pa.	—	3	3
Joseph Golob, Indianapolis, Ind.	—	3	3
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	—	3	3
Topy Zupančič, Point Marion, Pa.	—	3	3
Joseph Jereb, Homer City, Pa.	—	2	2
John Rayer Chicago, Ill.	—	2	2
John Goršek, Springfield, Ill.	—	2	2
John Kosin, Girard, O.	—	2	2
Anton Zornik, Hermine, Pa.	—	2	2
Ilija Bubalo, Johnstown, Pa.	—	2	2
John Terčel Strabane, Pa.	—	2	2
Peter Bernik, Chicago, Ill.	—	2	2
Andy Bertl, Darrah, Pa.	—	2	2
John Krebel, Cleveland, O.	—	2	2
Frank Mikaha, Cleveland, O.	—	2	2
Anton Medved Chicago, Ill.	—	2	2
Anton Zidanšek, Farrell, Pa.	—	2	2
Leo Bregar, Akron, O.	—	2	2
Vincent Yaksetich, McIntyre, Pa.	—	2	2
John H. Krzinski, Sublet, Wyo.	2	—	2
Anton Bogataj, Renton, Pa.	2	—	2
Karl Trinastič, Cleveland, O.	2	—	2
Louis Zgonik, Collinwood, O.	2	—	2
John Langerholc, Johnstown Pa.	2	—	2
Peter Benedict, Detroit, Mich.	—	1	1
Mary Pierce, Glencoe, O.	—	1	1
Joseph Lever, Cleveland, O.	—	1	1
John Vitez, Detroit Mich.	1	—	1
John Oreshak, Throop, Pa.	1	—	1
John Kunstelj, Arcadia, Kans.	1	—	1
Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.	0 1/4	—	0 1/4
Skupaj	182	210 1/4	392 1/4
Skupaj celoletnih	—	—	171 1/4
Še manjka do kvote	—	—	221 1/4

ALI STE ŽE SPREJELI SLEDEČI PROGRAM?

- 1.) Sodelovanje akcizi vse leto v agitaciji za razširjenje "Proletarca".
- 2.) Vsak klub naj ima toliko priredb kolikor jih more uspešno izvesti. Če ne več, naj ima vsaj dve na leto.
- 3.) Na 8. zboru JSZ. naj bo zastopan vsak klub s SVOJIM delegatom.
- 4.) Kjerkoli mogoče, naj pošlje društvo Izobraževalne akcije JSZ. na bodoči zbor svojega zastopnika.
- 5.) Vsak sodrug naj deluje za pridobivanje novih članov svojih stranki.
- 6.) Ustanovitev klubov JSZ. v vseh naselbinah, kjer žive zavedni jugoslovanski delavci.
- 7.) Pridobitev naprednih podpornih in kulturnih društev za pristop v Izobraževalno akcijo JSZ.

DELO IZOBRAŽEVALNE AKCIJE JSZ.

"Proletarec" je zadnje priobčil pet serijalnih člankov o Izobraževalni akciji JSZ., njenem delu, njenem namenu in o društvi, ki ji pripadajo.

Mnoge organizacije so včlanjene v tej ustanovi od njenega začetka in ji stoje lojalno ob strani. Razumejo njen pomen in sodelujejo.

Kakor ima vsaka stran prijatelje in nasprotnike, jih ima tudi Izobraževalna akcija JSZ. Marsikdo se spodtika ob njo, med njimi tudi taki, ki se javnosti predstavljajo za naprednjake. Nasprotujejo ji eni vedoma iz sovraštva do napredka, drugi nevedoma, ali iz osebnih kapric, ali pa, ker so nahujskani. Da ima vsaka stvar, neglede kako je koristna, nasprotnike, je razumljivo. Težje umevno pa je, da se zaletavajo s takim ognjem proti Izobraževalni akciji tisti, katerim je vsaka druga beseda, ki jo imajo na jeziku, "izobrazba" in "napredek". Niso iskreni in jim ni verjeti. Njihov pravi namen je, škodovati delu, ki ga vrši zavedno organizirano delavstvo.

Izobraževalna akcija JSZ. je bila ustanovljena, da spravi prosvetno delo med našim delavstvom v boljše harmonijo. V tem pravcu dela ves čas kolikor ji dopušča njene skromne moči. Rečemo le, da z malo vsoto dohodkov, ki znašajo okrog \$1,100 letno, je storila ogromno delo. Izvršila pa ga je toliko zato, ker to ni organizacija, kjer se bi ponujale lepe službe in pa prilžnosti, da se vsako delo plača. S tisočakom na leto — če se hoče delo plačati — se ne more mnogo doseči.

Izobraževalna akcija pa je storila že mnogo uspešnega dela, ker so v nji ljudje, ki delajo za dobro stvar in ji dajo na razpolago svoj prosti čas brez odškodnine.

Naši predavatelji niso računali ničesar za porabljeni čas, in dobili so v najboljšem slučaju le vsoto za povrnitev voznih stroškov. Žal, da predavatelj nimamo dovolj in zato se predavanja med nami bolj redka, in še to le v večjih krajih, toliko več pa stori Izobraževalna akcija JSZ. za širjenje delavske literature, in za negovanje drame in glasbe.

V zadnjih petih letih je razpečala med članstvo pridruženih društev približno dvanajst tisoč izvodov knjig in brošur iz lastne založbe, večinoma znanstvene vsebine, poleg teh pa nad tri tisoč knjig povestne vsebine, skupaj torej nad 15,000 izvodov.

Preskrbovala je društvom in klubom, ki goje dramatik, knjige z igrami ter vloge in kjer so želeli, tudi navodila. V več slučajih jim je poslala tudi kostume. Sodelovala je z različnimi organizacijami pri prirejanju jubilejnih slavnosti in jim poskrbela primerne deklamacije, urenila razporedbo sporeda, in kjer so želeli, jim je poslala tudi besedilo za posebne prizore, prirejeno posebno za dotično organizacijo.

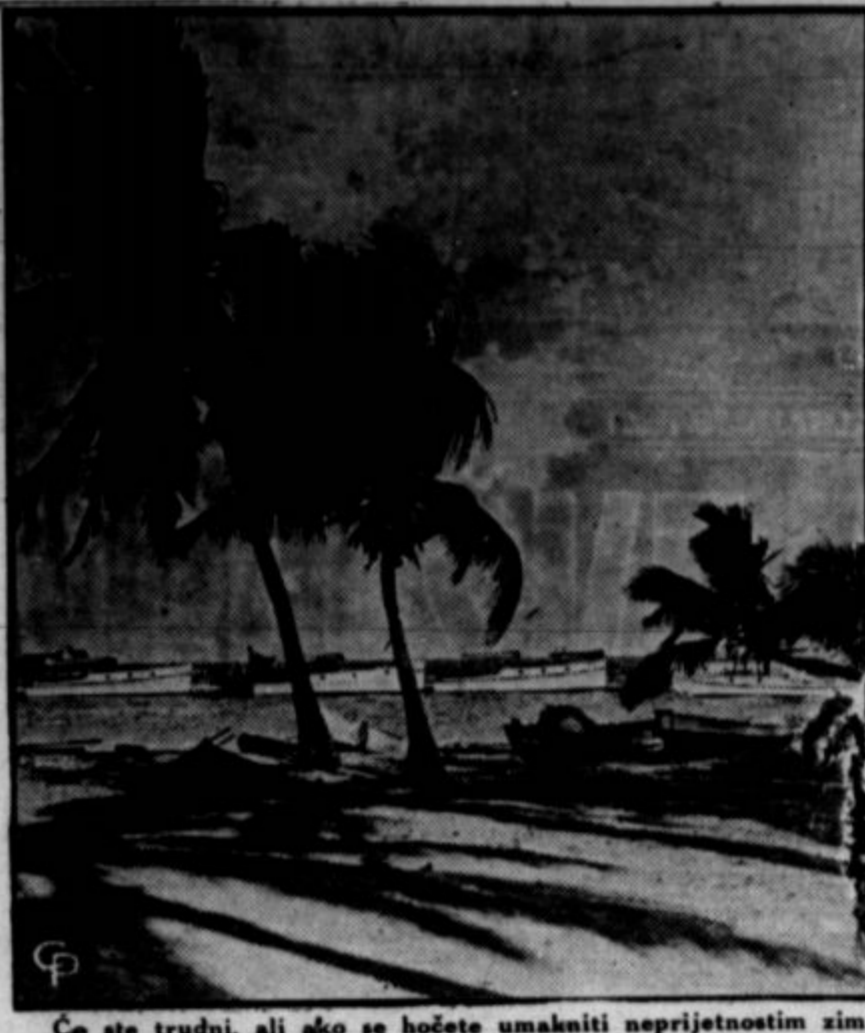
V prošlih par mesecih je Izobraževalna akcija sodelovala pri pripravah za dramske predstave in druge priredbe s sledečimi organizacijami: druš. št. 10 SNPJ., Rock Springs, Wyo.; druš. št. 16 SNPJ., Milwaukee, Wis.; Soc. pevski zbor "Svoboda", Detroit, Mich.; Dram. klub "Zora", Pueblo, Colo.; klub št. 11 JSZ., Bridgeport, O.; dr. št. 325 SNPJ., Gowanda, N. Y.; Dramski klub "Soča", Strabane, Pa.; klub št. 49 JSZ., Collinwood, O.; žensko druš. št. 322 SNPJ., Chisholm, Minn.; druš. št. 21 SNPJ., Pueblo, Colo.; Frank Tamše, Milwaukee, Wis., za razna milwaška društva, ki so v tej ustanovi; klub št. 5 JSZ., Conemaugh-Franklin, Pa.; žensko druš. št. 600 SNPJ., Johnstown, Pa.

Članstvu tistih društev, ki so bila v Izobraževalni akciji tekom leta 1929, smo januarja 1930 poslali tri tisoč izvodov knjige "Socialni ideali" in "Kako si je človek ustvaril boga". Od mnogih društev smo dobili sporočilo, da so s knjigo zelo zadovoljni in da naj jim tako literaturo pošljamo tudi v bodoče.

Poleg številnih društev in klubov, ki so že v Izobraževalni akciji, so meseca januarja naznanile svoj pristop še sledeče organizacije: druš. št. 257 SNPJ., West Park, O.; dr. št. 237 SNPJ., Conneaut, O.; druš. št. 72 SNPJ., Radley, Kans.; druš. št. 363 SNPJ., Galoway, W. Va.; dr. št. 176 SNPJ., Piney Fork, O.; druš. št. 362 SNPJ., Carlinville, Ill.; Izobraževalno druš. "Vihar", Krayn, Pa.; Čitalnica Slovenskega delavskega doma, Collinwood, O.

Vsako društvo, ki pripada Izobraževalni akciji, je vabljen, da pošlje delegata na osmi redni zbor JSZ., ki se bo vršil 30.—31. maja in 1. junija to leto. Velik del zborovnega sporeda bodo tvorile postavke o kulturnem delu v naših naselbinah, o slovenskih domovih, literaturi itd. Podano bo tudi podrobno poročilo o Izobraževalni akciji JSZ., in zbor bo potem sklepal, v koliko in na kak način se jo lahko izboljša, da bo v stanju izvršiti še več kulturnega dela med našim narodom v Ameriki.

"ODPOČITE SI V FLORIDI"

Če ste trudni, ali ako se hočete umakniti neprijetnim zimskemu vremenu, pojdite na daljši izlet v Florido. Veliko ljudi gre tja vsako zimo. Na tej sliki je kanal za čolne v Long Key-ju v južnem delu Floride, kamor je šel na zimsko počitnice predsednik Hoover.

DOPISI

BODOČE PRIREDBE V WAUKEGANU.

Waukegan, Ill. — V soboto 1. marca priredi maškardno veselico Slovenski narodni dom v obeh dvoranah. Za nagrade maskam je določenih \$100 v gotovini. Razdele jih sodniki po svoji previdnosti. Prejšnja leta je bila vstopnina za maske \$1, letos je pa 50c za maske in druge, torej za vse enako.

V soboto 8. marca priredi žensko društvo "Moška Enakopravnost" št. 119 SNPJ. plesno veselico v spodnjih prostorih SND.

Dan pozneje v nedeljo 9. marca, v prizori dramski odsek SND. znano dramo "Prisega o polnoči", ki jo je spisala Manica Komanova. Slišne igre kakor je ta že dolgo ni bilo na našem odru. Občinstvu v Waukeganu—North Chicagu toplo priporočam, da pride na to predstavo v velikem številu. Vzemimo take prireditve bolj resno. Že večkrat sem povdarjala, da je za uspešno kulturno delo potrebna tudi moralna in gmotna podpora javnosti, kajti igralci in drugi, ki se trudijo s predstavami, delajo ra-

di splošnosti, delajo zato, da pokažejo ljudstvu kaj naselbinskega zmore. In če je odziv občinstva dovoljen, je s tem dan glavni pogoj za napredek kulturnih organizacij. Če ni tega, potem seveda ni treba zameriti tistim, ki imajo veselje do dela, ako se umaknejo razočarani. Čemu naj bi naš narod zaostajal za drugimi? Imamo dvorano, imamo igralce, celo vrsto lepih iger, in naselbina je zadostno velika, da gremo naprej.

Na velikonočno nedeljo priredi mladina dramsko predstavo v angleškem jeziku. To bo večja priredba za SND. Sodeluje tudi Čitalnica in gospodinjinski odsek SND.

Ker imena odborikov kluba št. 45 še niso bila objavljena, jih tu navajam. Anna Mahnich je tajnica-blagajnica; Rudolf Skala je zapisnikar; organizator je Martin Judnich, v nadzornem odboru sta Martin Zaber in M. Judnich, zastopnica Proletarca v obeh naselbinah pa je Frances Zakovšek.

Na delavski praznik 1. maja bo imel slavnostno priredbo klub št. 45 v spodnji dvorani S. N. D. Radi posebnih, že večkrat opisanih razmer, klub ne bo imel večje priredbe v veliki dvorani, kakor prejšnja leta. Ljudje se vsled špijonaže boje posečati take prireditve, podoben v sedanjih časih.

Joseph Ovca, tajnik.

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRG. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 2012
A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljakem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.
Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Zadružna banka

Ljubljana, Jugoslavija,
V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA
KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI
ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar za hranilno vlogo ali za tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakleži na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružna banka o tem obvesti in narodi izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko je Joseph Menton, 1824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte se nanj.

Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

Klub št. 45 priredi svoj letni piknik v nedeljo 27. julija. Upam, da se bodo vse organizacije na to ozirale, da ne bomo imeli več izletov na en dan. Izkazujemo naklonjenost drug drugemu, kar je najboljša in najuspešnejša metoda tudi za priredbe.

Poročevalka.

DOMAČA ZABAVA "SAVE".

Chicago, Ill. — Pevski zbor "Sava" priredi v soboto večer 22. feb. domačo zabavo v spodnji dvorani Lawndale Masonic Temple, vogal W. 23rd St. in So. Millard Ave.; to je dvorana, kjer se je vršila Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ.

Ker bo to v resnici domača zabava v polnem pomenu besede, priporočamo prijateljem "Save", da rezervirajo ta večer ter pridejo med Savane. Kdor se je udeležil zadnje klubove zabave, ve da je bila res prvovrstna zabava. Skrbeti hočemo, da tudi prihodnja ne bo zaostajala za prejšnjo v nobenem oziru, pač pa jo še prekosi. Postrežba bo izborna godba pa taka, da bo ugajala starim in mladim. Ne pozabite na datum 22. feb. — P. O.

MAŠKARDNA VESELICA SPRINGFIELDSCKEGA KLUBA J. S. Z.

Springfield, Ill. — Klub št. 47 JSZ. priredi v soboto 22. feb. v Slovenskem domu maškardno veselico. Prične se ob 8. zvečer. Igrali bodo bratje Goršek. Za najboljšo maske bodo tri nagrade v gotovini.

Ker bo ta veselica v letošnji sezoni edina te vrste, pričakujemo veliko število mask. Vsi ste vabljeni na to prireditev. Kdor more, naj pride maskiran, da bo več zabave.

Vstopnina je za moške 50c, ženske v spremstvu moških so vstopnina proste. Posamezne plačajo 25c. Vstopnina za maske, moške ali ženske, je 50c.

Za dobro postrežbo udeležencem bo skrbel veselilni odbor.

Članstvu kluba št. 47 sporočam, da se bodo naše seje v bodoče vršile vsako četrto nedeljo v mesecu ob 3. popoldne v Slovenskem domu. Pridite vsi na prihodnjo sejo. Na dnevnem redu bodo med drugim volitve za sedež našega bodočega zbora. Na glasovanju so tri mesta: Detroit, Chicago in Waukegan.

Joseph Ovca, tajnik.

NOV SLOVENSKI LIST V PUEBLU.

Pueblo, Colo. — Tu je bilo konec prošlega leta ustanovljeno podporno društvo "Pomoč", za katerega je dal iniciativo Zvonko Novak. Izdaja tudi mal mesečnik na 8 straneh, ki ga urejuje on. V odboru tega društva so, Louis Korošec, predsednik; Frank Mutz, podpredsednik; Ludvik Yoxey, tajnik; Primož Knafelc, blagajnik; Mary Starcer,

Pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

zapisnikarica. V nadzornem odboru so Frank Pečnik (delegat waukeganske konvencije SNPJ.), Louis Babič in Steve Sajm. Seje društva se vrše v Orlovi dvorani.

Društvo je imelo svojo prvo zabavo na Silvestrov večer, ki je imela veliko udeležbo. Zvonko Novak je za polnočni prizor priredil alegorične prizore. Glavno vlogo je imel Fr. Pečnik.

Društvo "Pomoč" je že izgubilo enega člana, Matija Glaviča, ki je bil tudi član druš. Sv. Jožefa KSKJ. in druš. Sv. Trojice HBZ.

Zvonko Novak za novo društvo močno agitira, pri čemur mu pomagajo razni rojaki, medtem ko mu eni nasprotujejo, prvič ker smatrajo da je tu že dovolj društev, in največ, ker ne zaupajo očetu "Pomoči". Vzrok je, da ima povsod, kjer je bil, na svoji vesti same neuspehe. Če bo v Pueblu bolj srečen, bo to pač čudež.—
Opazovalec.

Seznam priredb čikaških društev in klubov.

FEBRUAR.

"Sunglars" št. 632 SNPJ. — Plesna zabava v soboto 15. februarja, dvorana SNPJ.

Pevski zbor "Sava". — Domača zabava v soboto večer 22. feb. v spodnji dvorani Lawndale Masonic Temple.

Klub št. 1 JSZ. — Predavanje v petek 28. februarja v dvorani SNPJ. Predaval bo Joško Oven o Parizu.

MAREC.

"Sosedje" št. 449 SNPJ. — Plesna zabava v soboto 1. marca v Masarykovi šoli v Cicuru.

Žensko druš. "Bled". Maškardna v soboto 1. marca v Flainerjevi dvorani, 1638 N. Halsted St.

Zbor "Preieren". — Dramska predstava v nedeljo 2. marca, dvorana SNPJ.

"Pioneer" št. 559 SNPJ. — V torek 4. marca pustna zabava v dvorani SNPJ.

Klub št. 1 JSZ. — V nedeljo 30. marca dramska predstava v dvorani ČSPS.

APRIL.

Zbor "Sava". — V nedeljo 27. aprila operetna predstava v dvorani ČSPS.

MAJ.

Klub št. 1 JSZ. — V četrtek 1. maja prvomajska slavnost v dvorani SNPJ.

Svetozar Banovec bo imel koncert v Orchestra Hall v nedeljo 18. maja. Ako priredba vaše organizacije še ni v tem seznamu, nam sporočite podrobnosti, da jo uvrstimo.

JULIJ.

SSPZ. — Izlet čikaškega članstva SSPZ. dne 4. julija v Cleveland.

"Sosedje" št. 449 SNPJ. — Piknik v nedeljo 13. julija pri Stežinarju.

Pioneer št. 559 SNPJ. Piknik v nedeljo 20. julija na Bergmannovem vrtu.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO KAVARNO MERKUR

3551 W. 26th St., CHICAGO, ILL. (V bližini urada SNPJ in Proletarca.)

FINA KUHNJA IN POSTREŽBA. KARL GLASER, lastnik.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill. Telefon Canal 4340. SLOVENSKO-HRVAJSKA TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe, pogrebe itd.

Listnica uredništva.

Dopisnikom v Johnstownu, Piney Forku in drugje: Poslanih dopisov nismo mogli objaviti v tej številki. Priobčimo v prihodnji.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
Office hours at 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212.
1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily
at Hlavaty's Drug Store
1858 WEST 22ND ST.
4:30—6:00 p. m. daily.
Except Wed. and Sunday only by appointments.
Residence Tel.: Crawford 8440.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK
vogal Crawford and Ogden Ave. (Ogden Bank Bldg.)
Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
Tel. Crawford 2893.
Tel. na domu Rockwell 2816.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Prisna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični dnevnik.—Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood.—Gravel. WAUKEGAN, ILL. Phone 2726.

Martin Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD
324 Broad Street
Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG
4002 West 26th Street, CHICAGO, ILL.
V uradu od 1 do 6. popoldne, v torek, četrtek in petek od 1. pop. do 8. zvečer.
Tel., LAWDALE 4872.
V FRANCES WILLARD BOLNIŠNICI od 9. do 10. dopoldn ob torkih, četrkih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Groove Street, CONEMAUGH, PA.
Društvene potrebščine: regalice, prekornice, gnaki, uniforme. — Svlenske zastave, slovenske, hrvatske in ameriške. Zaloga godbenih instrumentov in finih
COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvaških plošč.
Zmerno cene in točna postrežba. Pišite po moj veliki cenik. Naročila pošiljam širom Amerike. Se pripravam.

CHICAGO

Domača zabava soc. pevskega zbora "Sava" v soboto 22. februarja, Lawndale Masonic Temple, v isti dvorani, kot se je vršila Silvestrova zabava kluba št. 1. — Vstopnina 35c.

POTOM BRZOJAVA! MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St., at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošilja denar v Jugoslavijo brzojavno brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakaslih. Poslana vsota bo isplačana na poštne uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odbitka.
Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uveljavili izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vaše korist. Poslužite se ga in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja in stari kraj. Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke.
Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:
V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone: Rockwell 2864.

546

Socializiranje zdravstva

V Zedinjenih državah bazira tudi zdravstvo na strogo kapitalističnih načelih. Dasi imamo v vsakem okraju zdravstvenega komisarja, nekaj klinik za uboge in bolnišnice za one, ki nimajo sredstev, da bi šli v privatne, je večina prebivalstva navezana na komercializirano zdravilstvo. Zdravnikov imamo ogromno število. Zdravi ljudje jim niso v korist: Če pa bi bili zdravniki plačani od države, tedaj bi bilo v njihovem interesu skrbeti, da bi bilo čim manj bolnih ljudi, ker bi na ta način imeli manj dela—posledica pa bi bila boljše zdravstvene razmere.

Kjerkoli se otvori kaka klinika, v kateri se bi ljudje zdravili zastonj ali pa le proti mali odškodnini, takoj vstane cela armada organiziranih zdravnikov ter se temu na vso moč upre. Kaj njim mar reveži, ki nimajo, da bi plačevali zdravnika in zdravila, kaj njim mar ljudsko zdravje, oni hočejo, da kdor more, naj pride k njim in plača, kdor ne more, naj gre v kak okrajni špital, ki so ponavadi natrpani in niso na glasu, da se v njih skrbi za bolnike z nego, kakor bi jim bila potrebna. Reveži so, pa se z njimi postopa kakor "zaslužijo" uboži.

Pod socializmom bo zdravilski poklic pod nadzorstvom družbe, kakor je npr. šolstvo. Zdravniki bodo ljudski uradniki, in ljudje se jih bodo posluževali ne da bi jim bilo treba plačevati posebej. Zdravnik bo gledal, da bolnika čimprej ozdravi, da si s tem omeji delo, in zdravniški svet bo skrbel, da se ljudstvo brani pred boleznimi, ker je ceneje in boljše, kakor pa jih zdraviti.

Kritiki in njihova važnost

Splošen nazor je, da so kritiki potrebni, toda niso priljubljeni, posebno še ne med tistimi, ki so kritizirani. V Londonu je nedavno neka ameriška igralka oklofutala kritika, ker je po njenem mnenju krivično ocenjeval njene nastope na odru. Ivan Cankar je rad udarjal po kritikih, ki so mu bili v večini krivični.

Ruski pisatelj Čehov je dostikrat dejal, da kritikov prav nič ne upošteva, ker so nepotrebnosti. Zatrjeval je, da njemu ni nobeden v ničemer koristil. Kritiki mu je bil kakor brenčelj, pravi Carl Sandburg. Brenčelj nadleguje konja in ga grize, in konj otepa s svojim repom. In brenčelj ga obletava in brni naprej in naprej ne da bi vedel čemu. Nemiren je, je pisal Čehov, in brni, opozarjajoč svet, češ, "glejte, tudi jaz živim. Jaz lahko brnim venomer brez potrebe in pomena."

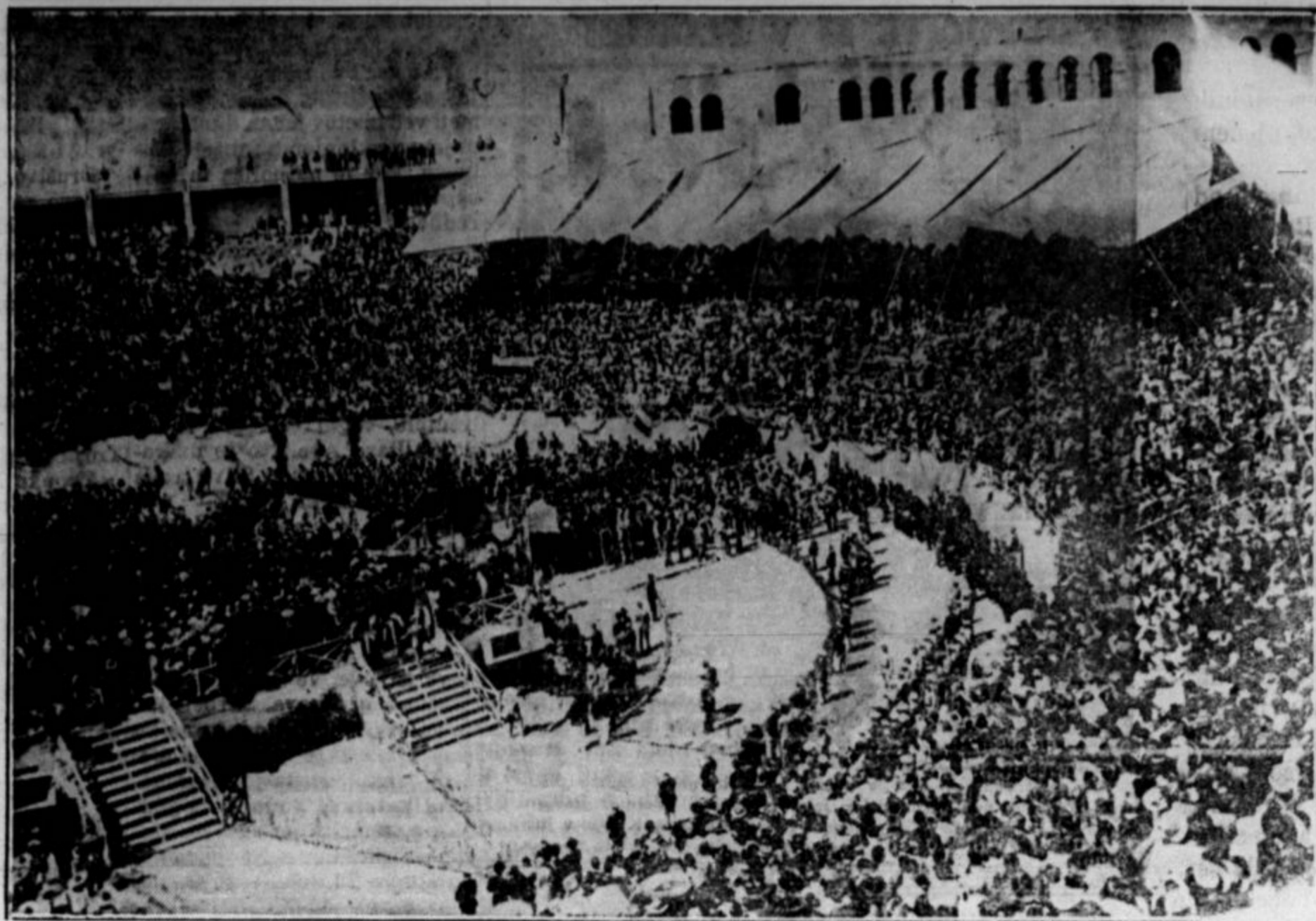
Samo en kritik je napravil vtis na Čehova. "Petindvajset let sem čital kritike svojih povesti in dram," je dejal, "pa se ne spominjam niti ene ocene, ki bi mi bila vreden nasvet. Le kritik Skabičevski je napravil impresijo name . . . dejal je, da bom poginil v jarku pljan."

Prerokovanje glede Čehove smrti se ni izpolnilo. Najjačji pisatelj so najbolj kritizirani in navadno zmagajo nad kritiki ter jih obsenčijo, kakor jih je npr. med Slovenci Ivan Cankar. So pa brenčlji tudi med pisatelji, ne le med kritiki.

"POKRET", KI GA DRUŽI SOVRAŠTVO

Noben pokret, čigar edina skupnost je sovrastvo od nekoga, ne more biti trajen, ne uspešen. Ne mislimo trajen skozi desetletja, nego takole nekaj let. Niti niso taki "pokreti" vredni, da bi živeli. So kakor mrčes, ki pride, se izživi in izgine. Prejšnji zavezavniki v programu sovrastva se zasovražijo sami med seboj.

"Proletarec" je socialističen list, in zato ker je list načel, je obsovražen! Ako bi "Proletarca" hvalili ljudje, ki ga danes sovražijo, bi mu bilo v ponižanje, in ne bi bil pravi delavski list.

SLAVNOSTI VSTOLIČENJA NOVEGA MEHIŠKEGA PREDSEDNIKA DNE 5. FEBRUARJA je prisostvovala velika množica ljudstva. V stadionu se je završila brez nepriilik. Ko pa se je novi predsednik Pascual Ortiz Rubio vračal v avtu proti vladni palači, je bilo oddanih nanj šest strel. Bil je ranjen v lice in čeljust, njegova žena v uho in vrat, njegova nečakinja v ramo, in vofer v glavo. A tentatorja so prijeli. (Glej poročilo na 1. strani.)

K vprašanju: umetnost in proletariat

Piše Venó Venomer, Ljubljana.

Življenjski pogoji, v katerih drži kapitalistična družba uklenjene svoje mezdne sužnje, niso prijazni umetnosti, marveč sovražni, ubijajoči. Vživane in ustvarjanje umetnosti zahteva gotovo mero svobode materialnega in kulturnega gibanja. Delež izkoriščanih pa je nesvoboda v vseh oziirih, odkar obstojajo razredi. Zato so se čestokrat pojavljala vprašanja, ali je umetnost sploh npravno in družabno upravičena, in ali je umetnost za razvoj človeštva motor ali — cokolja.

Francoski pisatelj J. J. Rousseau, veliki apostol vrnitve k naravi, je izpovedal v svoji razpravi, da je umetnost luksuz in da vodi k npravnemu propadu človeštva. Filozofski nihilizem v Rusiji je okrog 1870. postavil krilatico: več je vreden čevljar za družbo kakor pa Raffael, zakaj čevljar izvršuje družabno potrebno delo, dočim je Raffael slikal razne Madone, ki jih prav lahko pogrešamo. Tudi Leo Tolstoj je na pragu 20. stoletja obsodil s svojo neizprosno, jedko logiko vsako umetnost, v kolikor je predpravica in užitek le posedujočega razreda in sama sebi namen. Priznava le umetnost, ki zavedno deluje za cilj, dvigniti celoten narod k višji npravnosti.

Vsem tem izjavam je eno skupno: vse so bile izrečene v prehodnih dobah, ko umira star družabni red in se pojavljajo v velikih krčih nove oblike socialnega življenja. V takih časih nosi umetnost očitno pečat služabnice, da, celo pečat vlačuge posedujoče in vladajoče manjšine, prelevi se čisto v zgolj luksuz, v igračkarnje ter zaide v groba nasprotja z vstajajočimi razredi. To velja za vse gornje izjave oz. dobe, v katerih so bile izrečene. Ko je Jean Jacques Rousseau izrekel svoje preklestvo nad umetnostjo, se je razmahnila francoska filozofija do razmaha, ki sicer ni našla svojega viška v kaki klasični umetnosti, pač pa v klasičnem dejanju politike: v veliki francoski revoluciji.

Pa tudi sicer je treba zavrniti te izjave. Dejstvo je namreč, da je umetnost staro, duhovno izražanje življenja človekovega. Kakor mišljenje, da mogoče celo prej kot abstraktno mišljenje, se je gon po umetniškem ustvarjanju razvil v delu primitivnega človeka, in sicer v družabnem delu. Jedva da se je človek osvobodil živalstva, predno se

je duševno življenje začelo svoj pohod, se je zgenila v njem želja po umetniškem ustvarjanju in ustvarila popolnoma preprosto, sirovo umetnost. O tem nam pričajo zgodovinske najdbe, ki nam kažejo risbe po jamah lovcev na slone iz kamnite dobe. To nam potrjuje narodopisje, ki nam kaže ples, glasbo, pozijo, slikovne in plastične predstave kot izraz prastarega umetniškega čuta.

Povsem razumljivo je potem da je živila v vseh časih strastna težnja po umetniškem uživanju in ustvarjanju tudi in predvsem v vrstah sužnjev in vladanih družabnih plasteh. Tudi v tem plamti ogenj punarstva, ki kliče zatirateljem: "In vendar me ne morete in me ne boste ubili!" Nečesa pa ne smemo pozabiti: Dokler se vladani razredi ne bodo osvobodili svoje strasti nasprotja do vladajočih, in dokler ne bodo mislili na to, spremeniti to razmerje in ga pretrgati, dotle tudi ne morejo dati umetnosti novih družabnih razvojnih možnosti, nobene nove, obilne vsebine. Njihova umetniška težnja je pitana z umetnostjo njihovih gospodarjev, in umetnost njihovih gospodarjev je, ki bogati njihov strastni gon do umetniškega ustvarjanja. Šele če bodo ustvarili potlačeni kot vstajajoči, puntarski razred svojo duševno življensko vsebino, šele če se bodo borili, raztrgati socialne, politične in duševne verige — šele potem bo njihov vpliv na umetniško, kulturno dedščino človeštva samostojen in zategadelj res plodovit in odločilen. Vedno so bile iz sužnjosti v svobodo prodirajoče množice tiste, ki so dajale moči za obnovo in procvit umetnosti.

Motijo se vsi, ki vidijo v proletarski borbi le poželenje po dnevu, da si napolnijo delavci svoje želodce. Ta sylvotvno zgodovinska borba se vodi za vso kulturno dedščino človeštva, njej gre za možnost, da se razmahne in razvije vse človeštvo v pravem človečanstvu. Proletariat ne more trpiti kot razred na vrata kapitalistične trdnjave, da ne bi pri tem zavzel svojega stališča tudi do umetnosti in umetniškim težnjam sedanosti.

Ali je umetnost svobodna? — Pogostokrat čujemo, da, a temu vendarle ni tako. Ko se je v naročju fevdalnega reda razvijala meščanska družba, so začeli tudi umetniki svojo borbo za svojo svobodo, za svobodo umetnosti. In umetniki so zamagali, umetnost je postala tako zvan "liberalen po-

klic". Uspeh umetnikov je bil le del triumfa meščanske družbe.

A kaj pomeni to v družabnem redu kapitalistične blagovne produkcije. (Blago: kar se proda ali kupi.) Nič drugega kot to, da je tudi umetnost podložna železnim zakonom prav te blagovne produkcije. Temelj kapitalistične blagovne produkcije je nesvoboda človekovega dela. Dokler ni človekovo delo na sploh svobodno, ostane ročno kakor tudi duševno delo zasluženo, morata biti znanost in umetnost nesvobodni. Poleg proletarca z žiljavimi rokami nosi jarem sedanega kapitalističnega reda tudi z lavorikami ovenčani umetnik, znanstvenik. Umetnost gre za kruhom, mora iti za kruhom, ker mora umetnik živeti, ker hoče živeti. Da živi, je prisiljen prodajati, kar je ustvaril njegov genij. Red kapitalizma pozna samo blagove, ki so na prodaj. Tudi umetnikovo so blago v tej družbi. Kakor obleke in kava mora tudi umetnina zavzeti svoje tržišče. In čigavo je to tržišče? Ne onih pičlih razumnikov in po umetnosti hrepenečih, marveč onih, ki prevladujejo z denarjem, ki nudijo več. In tako pohodi življenje marsikaterega umetnika, ki se spusti v boj z življenjem, pa ga pritisne ta sistem ob zid podstrešne sobe in ga zaduši.

Kdaj se bo umetnost rešila tega suženjstva? Cim se bo delo osvobodilo izpod jarma kapitalizma, se bo osvobodila tudi umetnost, se bo tudi umetniški genij razmahnil do naslednjepoznanih meja.

To je spoznal še pred modernim socialističnim gibanjem veliki nemški operni komponist Richard Wagner, ki je v svoji razpravi "Umetnost in revolucija" zapisal tudi te besede: "Dvignimo se iz bede rokodelstva s svojo blede denarno dušo v svobodno umetniško človečanstvo z njegovo blestečo svetovno dušo; iz obremenjenih dninarjev industrije hočemo vsi postati lepi, močni ljudje, ki jim pripada svet kot večni, neusahljivi vrec naj-večjega užitka."

Določeno je pokazal na vzrok "bede rokodelstva", na "dninarstvo industrije". Dalje pravi:

"Dokler ne morejo biti v kakem narodu vsi ljudje enako svobodni in srečni, morajo biti vsi ljudje enako sužnji in enako bedni."

"Namen zgodovinskega razvoja je močni človek, je lepi človek: revolucija mu da moči, umetnost lepoto."

Ta močni in lepi človek, po katerem je hrepel Wagner, ni mogoče "osebnost" individualizma, ne kakršenkoli nadčlovek, marveč harmonično razvita osebnost, ki je zvezana neločljivo s celoto, ki se čuti eno z njim. To pa zahteva socializem. In revolucija je delo množice, najvišja umetnost pa je vedno bila izraz duševnega življenja množice.

Bodoče ljudstvo svobodnega dela bo ljudstvo svobodne umetnosti.

(Napisano po Klari Zetkin.)

SOCIALISTIČNA KONFERENCA ZA ZAPADNO PENNSYLVANJO.

Pittsburgh, Pa. — V nedeljo 16. feb. ob 10. dopoldne se prične v stranknem državnem uradu, soba št. 307 Fifth Ave. Arcade, konferenca socialistične stranke za vse njene postojanke zapadno od Altoone. Vsi klubi v zapadni Penni so vabljeni, da pošlje vsak vsaj enega zastopnika.

Zadnja konferenca v Readingu je potrdila priporočila prošle naše konference in nominirala kandidate v državne urade, med njimi po našem priporočilu sodruga James Maurerja za gubernerja. Predno bo lista kandidatov veljavna, jo mora potrditi še naša konferenca dne 16. februarja. Na nji bo govoril tudi Frank Manning, organizator socialistične mladinske lige (YPSL). Ako vaš klub medtem ne bo imel seje, naj se te konference udeležijo odborniki klubov.

Sarah Limbach, tajnica soc. stranke v Penni.

HILLQUIT BO GOVORIL V CHICAGO.

Chicago, Ill. — Odbor soc. stranke čikaškega okrožja je zaključil, da priredi v sredo 19. marca velik ljudski shod, na katerem bo glavni govornik Morris Hillquit, predsednik socialistične stranke. To bo ob enem pričetek kampanje za pridobitev tisoč novih članov v Chicago.

V Chicago bodo ustanovljeni angleški socialistični klubi v vseh kongresnih okrajih. Nekaj jih že posluje in se pripravljajo na nominiranje kandidatov za kongresnike.

Poseben tiskovni odbor dela na načrtih za ustanovitev angleškega socialističnega lista v Chicago, ki ga bo predložil prihodnji seji delegatov okrajne organizacije. — P. O.

MILIJONE ZA SLADOLED.

V prošlem letu je bilo v čikaškem okraju potrošenih šestindvajset milijonov dolarjev za sladoled.

AMERIŠKA KAZNILNICA V ST. QUENTINU

Ernst Toller je bil pred nekaj meseci v Ameriki, kjer si je ogledal razne "ameriške zanimivosti. Zdad piše o teh svojih obiskih v nemških časopisih. Priobčujemo njegov opis obiska kaznilnice v St. Quentinu. Ernst Toller je eden največjih nemških dramatikov in pesnikov. Njegovo dramo "Rušilci strojev" je prevedel v slovenščino Mile Klopčič. Ko jo je hotel Delavski oder lani uprizoriti v Ljubljani, jo je policija prepovedala.—Op. ur.

Tom Mooney.

Prepeljali smo se z ladjo preko zaliva San Francisco. Potem nas je peljal avto skozi grčasto, z evkaliptovimi, lovorjemi drevesi prerasto pokrajino od Marina Countyja do kaznilnice St. Quentin. Peljemo se mimo prvega stražnega stolpa, ki je zavarovan s strojnimi. Kesneje je stolpov čimdalje več. Prišli smo do vhoda, vpisati moramo svoja imena. Gremo preko dvorišča do drugih vrat. Peljejo nas v pisarno. Četrto ure nato vidimo Toma Mooneyja v sobi za obisk. Ob dolgi mizi sede jetniki, njim nasproti obiskovalci. Po sredi mize nizka zagrada iz palic. Na čelu mize, ob zvišenem pultu sedi paznik, ki nadzoruje jetnike in obiskovalce.

Tom Mooney živi že trinajst let v kaznilnici. Kot mlad človek je moral noter, danes je siv in njegov obraz ves v potezah. Ta človek sedi nedolžen v kaznilnici. To ve Amerika, to ve svet, vedno je še za zidovi.

Mooney je bil eden najbolj delavnih socialističnih agitatorjev na ameriškem zapadu. Organiziral je mnogo delavcev, vodil štrajke. Bil eden najbolj osovražanih ljudi. Detektivi so se podili za njim, vedno jim je manjkalo povod, da bi ga zgrabili.

Dne 20. julija 1916. so demonstrirale v veliki paradi nacionalistične zveze za vstop Amerike v vojno. Ob Market in Stuart Street je eksplodirala bomba. 10 ljudi je bilo ubitih.

Nekdo, po imenu McDonald, je trdil nekaj dni po tem, da je videl Toma Mooneyja v bližini prizorišča. Čim je Mooney slišal za obdolžitve, se je takoj prijavil policiji. Aretirali so ga in v velikem procesu obsodili na dosmrtno ječo. Vsa njegova zatrjevanja, da je nedolžen, niso zalegla. Razbremenilne priče je državni pravdnik osumil in aretirali. Slike, ki so jih posneli foto-reporterji, in ki jasno kažejo Toma Mooneyja na balkonu neke hiše, ki je daleč proč od prizorišča, ga niso mogle obvarovati.

Ko so kmalu po procesu povečali te slike, je bilo spoznati tudi neko cestno uro, katere kazalci so kazali 1 uro 58 minut. Ker je bilo nemogoče priti od hiše, v kateri se je tedaj nahajal Mooney, v šestih minutah do kraja atentata, je bilo s tem dokazano, da Mooney ni vrzel te bombe. Tudi ta neizpodbitni dokaz ni koristil jetniku.

V ameriški javnosti so se začeli zanimati zanj. Ustanavljali so odbore. Napredno časopisje se je zavzelo zanj. Čim so odkrili dokumente, ki so pričali, da je obremenjevalna priča McDonald bil kupljen, so izjavili sodniki in porotniki, ki so ga bili obsodili, da danes ne verujejo več v njegovo krivdo. A Tom Mooney je ostal v kaznilnici, in ž njim socialist Billings, ki je bil prav tako nedolžen.

Priznanje.

Pred šestimi leti je nekdo, po imenu Smith, priznal na svoji smrtni postelji, da je on vrzel bombo, da Mooney in Billings nimata nobene zveze z atentatom. Tom Mooney je ostal v kaznilnici. Ni obupal, vsa leta se je boril z vso močjo za svojo pravico. Ko mi je strelal roko, sem občutil: tu-le sedi cel fant od fare.

"Kaj zahtevate od mene," je dejal. "Ali naj dokazem, da je nekdo drug izvršil atentat in ne jaz? Je moja dolžnost, najti storilca? Odlučilno je, da nimam s tem nič opraviti. Zdad so zgrabili samoobdolžitev nekega mrtvega človeka, tega je šest let, in hočejo preiskati, ali odgovarjajo njegove izjave resnici. Leta lahko potečejo s tem. Nič drugega ne zahtevam kot preiskavo, ali je bila razprava, s katero sem bil obsojen na dosmrtno ječo, pravična in zakonita ali ne in ali so proučili dokumente, ki sem jih predložil v dokaz svoje nedolžnosti. Če pride guverner do negativnega zaključka (in to mora), je dolžan izpustiti me. Najrajši bi imel ponovno razpravo. Za to pa so po ameriškem zakonu vsa pota zaprta. Na milost, ki bi videz moje krivde vzdružala še nadalje, se poživžgam. Trinajst let že sedim v kaznilnici in če bom moral ostati tu še toliko let, nikdar ne bom prenehal zahtevati svojo pravico."

Pripovedoval sem Mooneyju, da tudi v Nemčiji poznamo njegov in Billingsov primer; da tudi tamkaj ljudje javno kažejo na sramoto njunega jetništva.

Na smrt obsojeni.

Govoril sem potem z McNamarro, ki živi že 19 let v kaznilnici. Pripadal je oni anarhistični skupini, ki je leta 1911 spustila v zrak hišo "Timesa" v Los Angelesu. Sodišče ni imelo nobenih dokazov za njegovo krivdo. Podkupljen nastavljenec zagovornika je ukradel temu iz safa dokumente, ki so pojasnjevali, v koliko je bil McNamarra udeležen pri atentatu. Da bi rešili 25 soobtožencev, so izjavili on, njegov brat in neki Smith, da so oni trije edini krivci. Devetnajst let sedijo ti možje že v kaznilnici. V vseh drugih primerih pomilostijo kaznenice po tako dolgi ječi. — (Konec prihodnjic.)

Joško Oven:

ZA SOLNCEM

(Nadaljevanje.)

Panteon.

Panteon, ki je grobnica največjih Francozov, je bila namenjena za cerkev Sv. Genevefe. Sezidal jo je arhitekt Soufflot in je v resnici krásna stavba. Podrobnosti ne bom opisaval; omenim le, da je notranjost okrašena s slikami v večini iz življenja sv. Genevefe ter rane zgodovine Pariza. Na sredi je Falguierov "Monument de la Revolution", veličastna kiparska skupina, predstavlja jočo francosko revolucijo. Omeniti moram, da je to cerkev, kot večina drugih zaplenil revolucionarni odbor v korist ljudstva, ker je pa bila ta cerkev zidana v grškem stilu in stala na tako impozantnem kraju jo je odbor spremenil v Panteon. Na pročelju se blišči mogočen napis: "Aux grands hommes patrie reconnaissante" (Velikim možem hvaležna domovina.) Že pred leti sem bil večkrat spodaj v grobnici. Tudi to pot smo šli globoko doli v klet. Star vodnik, ki pričakuje da mu ob koncu daš malo napitnino, ti v močnem baritonu, ki votlo doni med oboki, razklada posamezna imena. Voltaire—veliki mislec, Rousseau—filozof, arhitekt Soufflot ter dolgo število drugih. Proti koncu vidiš grob, v katerem leži pisatelj, mislec in poet Victor Hugo, malo naprej pa Zola. Kar obstal sem, ko sem ugledal med rudečimi venci grob **Jean Jaurés-a**. Torej je javno mnenje prisililo državnike buržvazne republike, da so prinesli truplo tega velikega socialista in mučenca v Panteon! Kadar ste v Parizu, ne pozabite obiskat njegov grob.

Iz Panteona jo odrinemo mimo Sorbone po rue des Ecoles do spomenika filozofa, svobodomisleca in tiskarja Etiennea Dolet-a, ki je bil javno sezgan malo pred Sorbono na trgu Maubert leta 1546. Bil je direktor žrtve jezuitske inkvizicije, katera pa ni nikdar dobila na Francoskem takega razmaha kot na Španskem. Mimo Observatoire, ki je bil ustanovljen leta 1667, pridemo do Jardin du Luxembourg, ki je eden najlepših pariških parkov. Sredi vrta je muzej istega imena. Muzej je zelo zanimiv posebno za tistega, ki se interesira za moderno umetnost. Izmed kiparjev so tu zastopani s svojimi deli Rodin, Falguiere, Dubois, Chapu, Boucher, Saint-Marceaus itd. Izmed slikarjev pa: Vollon, Dufour, Guillemet, Hebert itd. V posebnem oddelku so ti predstavljeni impresionisti Manet, Renoir, Pissaro, Monet, Stevens itd. To je samo nekaj imen. V opisovanje posameznih del se ne bom spuščal. Malo nazaj proti Seini je Jardin des Plantes (botanični vrt), kjer se nahaja naravoslovesni muzej, tudi zelo interesanten. Botanični vrt datira nazaj v 1626, muzej pa je bil ustanovljen za časa revolucije, in je eden najpopolnejših te vrste. Obrnemo se nazaj proti reki, kmalu smo pri Louvre.

Louvre.

Ne bom skušal opisavati ta ogromni muzej, ki je največji na svetu. Od kar sem ga pred sedemnajstimi leti zadnjič videl, je bil popolnoma reorganiziran. To delo so izvršili po vojni in priznati se mora, zelo ukusno. Ta kolosalni muzej, ki vzame človeku, pa če je še tako uren, najmanj tri dni za ogled, je tudi kot sem že prej omenil delo revolucije. Ko korakal po velikanskih sijajnih dvoranah, ki so do vrha obložene z deli največjih mojstrov, se spomniš na nekdanji kraljevi sijaj Bourbonce, ko je bila aristokracija vse in navadno ljudstvo nič drugega kot drhal v očeh teh mogotecev — in takrat šele razumeš veliko delo francoskih revolucionarjev in zakaj je giljotina odrezala toliko glav... Kot sem že omenil, je Louvre skupina palač, ki formirajo znotraj velik dvor. Cel muzej ima šest vhodov. Spodaj so arheološki oddelki, Asirski, Babilonski, Kaldejski, Egiptovski itd. Preideš v staro grškoroško oddelek. Tu so dela najslavnejših starih mojstrov, tu so dela Phidias-a in Praxitel-a, — tu je sloviti kip Venus de Milo itd. Zatem je bogata zbirka srednjeveške skulpture, iz renesance in zgodnje moderne. Dvorana za dvorano, sami kipi, skupine, celi portali, oltarji itd. Ni je stvari na polju umetnosti od začetka civilizacije do danes, da ni tu reprezentirana. Ogromni egiptovski maliki in sfinge, asirski krilati biki, mali kipi iz zelene glazurne kamna, ki reprezentirajo staro kaldejsko civilizacijo 3000 pred Kr., Feničani, prebivalci stare Krete, vsi ti imajo tukaj svoj dom. In iz renesance so tu Michelangelo, Donatello in pa čudovito lepi kipi iz bron-a od Benvenuto Cellini-ja. Nemogoče je opisati to bogatstvo — videti in razumeti ga moraš! V zgornjih nadstropjih so slike in koliko slik! Od zgodnje florentinske, milanske, flamandske in drugih šol pa do Renoira je zastopana umetnost čopiča. Iz palače v palačo hodiš, iz dvorane v dvorano in vedno nove slike. In so ljudje, ki si vse to ogledajo v enem dopoldnevu...

Takoj od Louvre naprej se razteza Jardin des Tuileries. V tem zgodovinskem parku se je odigralo precejšen kos drame prve francoske revolucije. Nekdaj je stala sredi vrta kraljeva palača. Ko je pa Ljudovik XIV. prenesel kraljevo rezidenco v Versailles, je ostala ta palača precej zapuščenca. Revolucionarji so jo spremenili v narodno last. Leta 1871 so jo zažgali in porušili komunarji. Tu v tem parku se je 1. 1792 vršil boj med revolucionarji in švicarsko gardo.

Vse polno zanimivosti.

Preidemo rue de Rivoli v smeri velikega boulevarda. Tu v bližini je 140 čevljev visoka Vendomska kolona. Napoleon jo je dal uliti iz zaplenjenih avstrijskih kanonov in kajpada vrhu kolone je pa dal postaviti svojo malenkost, v obleki cesarja. Komunarji so ta spomenik leta 1871 podrli, tri leta pozneje pa je bil zopet postavljen. Tu se začne elegantni del Pariza. Preidemo lepo cerkev, postavljeno v grškem stilu v formi templja — Madeleine. Še malo naprej in smo na avenue de l'Opera. Brillantna ulica, katero na eni strani zapira veličastno poslopje, — Opera, katera je v večini odprta celo leto, na drugi strani pa Theatre Francais, ustanovljen leta 1600, ki služi dramam in to kar služi opera glas-

bi. Obe sta narodni instituciji. Malo višje na rue de Richelieu je pa narodna knjižnica (Bibliothèque Nationale), ki vsebuje 3,600,000 zvezkov. Zatem je Palais Royal z lepimi galerijami in vrto, kjer je spomenik Camille Desmoulins-a, enega glavnih voditeljev revolucije. Tu na tem kraju je mlad revolucionar navdušil množico za napad na Bastile. Leta 1794 je bil z Dantonom obglavljen na giljotini. Spodaj pod palačo je stara klet, ki je služila revolucionarjem kot nekak Rendes-vous.

Spomini na prošlost.

Ko hodiš po teh starih zgodovinskih ulicah, se ne moreš ubraniti mislim, ki te popeljejo nazaj — ne nazaj v dobo kraljev in njihovih lakajev, ampak v junaško dobo revolucije. Strašna revščina na eni strani, arogantni razsipni absolutizem na drugi — so nevdružno prinesli preobrate. Ne bom opisaval tega ogromnega epohalnega dogodka, ki je pretresel svet, le par malih odlomkov bom zabeležil. Današnja republika je pozabila na te ljudi, ki so preobrnilo državo, zlo-mili tradicije in vrgli krvavo glavo kralja imperijalistični Evropi in obraz. In žrtve... Vsa Evropa napove vojno Franciji, in na Francoskem vojnam, v Vendeji, pa civilna vojna. Ali revolucija se ne ustraši. Na zahtevo evropskih vladarjev "izpustite kralja", jim vrže njegovo glavo pod nogo. Revolucionarje, nove ideje, svoboda napram absolutizmu. Na prostoru, kjer so stale Bastile, strašni spomenik opresije, postavi spomenik svobode v podobi ženske, ki stiska gole prsi, iz katerih teče mesto mleka voda... In spodaj pa tisoči in tisoči starec in skoro otrok, možje so že vsi na fronti, ki pijejo vodo svobode in se vpi-sujejo v armado. Protirevolucija v deželi, nič kruha, ne denarja, giljotina poje nočindan. Na fronti avstrijski, ruski, pruski in italijanski, pa zmagujejo revolucionarji. Nevzdržljivi zvoki Marseljeze njih nesejo naprej. Vsa Evropa ni mogla zadržati revolucije. In Pariz je na čelu, vedno na čelu. Revolucionarji ustanovi narodni zbor "Convention", kjer narod sam razpravlja in odloča o svoji vladi. Victor Hugo pravi v svoji knjigi Trindevetdeset:

"Jamais rien de plus haut n'est apparu sur l'horizon des hommes. Il ya l'Himalaya et il ya la Convention." (Nič večjega se ni prikazalo na obzorju človeškem. So Himalaje (največje gorovje v Aziji in sploh na svetu) in je Konvencija.)

Na velikem boulevardu.

Ena najlepših promenad v Parizu je veliki Boulevard. Od Opere do Place de la Bastille se razteza ta dolga pot. Na obeh straneh ceste je drevje ob krajih pa trgovine, restavracije, gledališča in kavarne. Po pristnem pariškem običaju so mize postavljene zunaj na trotoarju, tako da lahko sedi zunaj in si eden od množice. Za boulevardom je mala kratka ulica, precej poznana ženskam, rue de la Paix, na kateri je središče modnih trdk. Zadnje čase se jih je precej izselilo v avenue du Champs-Elysees.

(Dalje prihodnjič.)

Anton Zornik

HERMINIE, PA.
Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Herminie 2221.

John Metelko, O. D.

Preiščemo očali in določimo očala
6417 St. Clair Ave.,
CLEVELAND, O.

VŠCIPCI

Narodni dom za skupni prepir. Pri nas imamo vse polno papirja, na katerem je napisano "sloga" z veliko začetnico. Pa se drug drugega v "Slogi" tožarimo, prodajamo si storjene in nestorjene grehe, program pa je večinoma kšeft. Prijatelj, star modrijan, mi pravi, da smo se tega bratskega tožarenja in prepirljivosti nalezli ob tistih rojakov v drugem največjem ameriškem mestu, ki so se lani celo organizirali za prepir. Če dobimo svoj skupni dom, se bomo lahko špeticali v svojem narodnem hramu.—Milwaučan.

S pogrebniški se ni šaliti.

"Obzorov" Rado se je lotil pogrebniški. Lotiti se živega pogrebniški je nevaren posel. V KSKJ. je Grdina ugnal vse svoje tekmece in kritike, in težko, da bo Rado imel v JPZS. več sreče kakor so jo imeli tekmece pri oni drugi organizaciji.—Milwaučan.

Himna inkorporiranih svobodašev.

Udari jih, le po njih!
Ti si čvrst, naš Andrej, šole imaš, mnogo znaš, le po njih!
Maži, laži, jokaj, stokaj, le da bo po njih.
Živko Pintar.

Neutemeljene govornice.

Predsednik je resigniral, odločno odšel, kaj bo, kaj bo! (Bilo je veliko tekanja, prošelj in tarnanja radi slabe sreče.)
Potem pa: govornice o resignaciji so neutemeljene. (A tako, ni je bilo?) Pač, predsednik je res nekaj pravil, da odstopi, pa so ga preposlili, in je ostal. Težko je drugim, ki niso krivi, pa imajo neprijetnosti.—Pittsburška cekarica.

Novi izobraževalci.

Pouka smo potrebni, pa nam ga ponujajo po \$2.50 na leto. In pa v njihov lokal nas vabijo, kjer se lahko učimo (v fanatizmu) in okrepcamo. A je že tako, da se rojaki ne obračajo k "izobrazbi", ki je navidezno poceni, toda koncem konca vendarle mnogo stane. Zato so tisti učitelji jako huđi, pa spuščajo papirnate in besedne strelice proti Izobraževalni akciji.—Glas iz Cicera.

Izključevanjem ni meja.

Komunisti jako izključujejo. Vrgli so iz svojega centralnega vodstva glavnega tajnika in celo vrsto drugih, ki so bili do izobčenja oglašani za edino prave revolucionarje. Pa te izbrševajo in je po tebi. Med "izdajcami radniške stvari", "kontrarevolucionarji" (druga imena so prehuda, da bi jih našteval) so tudi Chas. Novak, Krznarič, Čičić in več drugih bivših jugoslavenskih revolucionarnih borca za radniška prava. Čudna nos ne samo božja nego tudi komunistična pota. — Ivo Pinevič.

Slaba znamenja.

Nov list, ki se je lani ustanovil, da bo imel v njem vsakdo besedo, postaja že star in dobiva nevarna znamenja. Zdravnica, ki mu v svojem "dopisu" želi vse dobro, je slaba opora, pa če še tako "grize" Proletarca. Andrew, misli sem, da bo res kaj postalo iz tebe. Boš videl, še samega sebe boš razočaral.—Tone Pe.

Družine naj si pomagajo.

"Človeška družba sloni na družini," je pisal K. v "S." Le tak delavec je dober socialist, po K. tolmačenju, ki pomaga sebi in svoji družini, ne pa tisti, ki spada v stranko. Zatrjuje, da so agitatorji slabi skrbniki za svoje družine. K. teorija je res otročja. Sedaj ima priliko, da pove, kako naj tisoče mož skrbi za svoje družine, ko niti sebi ne morejo pomagati, dasi niso agitatorji. Dela

nimajo! Če hočemo pomagati sebi in družinam, je treba borbe proti pijavkam—proti sistemu, kakršni je. Nazadnji so podporniki izkoriščevalcev in izdajalci interesov delavskih družin.—Pika.

Ni še pojasnila.

Kdo je bil tisti "progresivni" delegat na waukeganski konvenciji SNPJ., ki je gospodinj plačal s čekom, za katerega ni imel pokritja v banki? To vprašam že drugič, godrnjavi list pa še ni odgovoril.—Radovedi.

Cemu jok ob "naši mili pesmi".

Rojaki od sv. Stefana so zadnji petek v januarju prvič peli na "Radio". Ljudje pa so jokali. Pismonoša je prinesel v urad "A. S." vrečo pisem: "Tako smo jokali, ko smo čuli prelepo slovensko pesem..." In v drugem pismu tudi pripovedujejo o joku. "Vraga, kje pa so čeki," se je jezil Jerič, "s solzami vendar ne bomo mogli plačati stroškov!"
Kar meni ne gre v glavo, je to, čemu ljudje jokajo, kadar čujejo "našo pesem"! Pride Šubelj, halo, v jok! Pride Banovec, zopet jok. Žinga "Adrijan" kvartet, zopet plač. Sedaj, ko se je lotila koncertne ture tudi gdč. Ropasova, bo treba spet jokati. Rojaki, čemu treba plakati ob lepi pesmi! Saj vendar nismo po solzah priplaval v "novo domovino"! RK.

Brezplačen, toda koristen nasvet.

Tistim v Chicagu, ki se jih tiče:
Ako želite telovadbi, glasbi in dramatikam dobro, ne izrabljajte teh stvari v privatne namene, za privatno politiko in za privatne interese.—Narodnjak.

Moč diktature.

Kranjska kmetijska družba je stara gospodarska ustanova. Razvijala se je največ pod liberalnim vodstvom. Klerikalci so jo hoteli dobiti pred letom zopet v svoje roke. Niso uspeli. Prišlo so banovine, Serneć je postal ban, pa je razpustil Kmetijsko družbo in zaplenil njeno veliko imovino. Vprašanje je, ali je to storil v interesu klerikalne politike, ali narodnega gospodarstva. Dejstvo je, da kar klerikalci niso mogli z demokratičnimi metodami, je storil njihov pristaš na bankskem mestu z enim samim dekretom.—J. S.

DRAMA IN GLASBA

MEŠETAR BALANTAČ PRI VDOVI ROŠLINKI.

Mešetar Balantač je 56 let star dedec, napol gluhi, da nastavlja desnico k ušesom, kadar je pri volji poslušati, grbast je, govori zelo na glas, hodi na božja pota, vedno ima pri rokah venci in druge svete reči, preganja boleznj s kolomanovim žegnomo, vdomav išče mlade žene, mladim dekletom pa bogate vdovce. Balantača boste spoznali pri vdovi Rošlinki, ki se lišpa, a med tem kara svojo hčer, kakor da se ona udaja nečimurnosti in da je ona pozabila na pokojnega ata. Možila bi se rada, zalega fanta bi rada, in tukaj je pač treba Balantačeve pomoči.
To komedijo v treh dejanjih boste videli v nedeljo 30. marca v dvorani ČSPS. Vprizori jo dramski odsek kluba št. 1. Vstopnice v predprodaji so 75c in jih dobite pri članih in članicah kluba. — P. O.

DRAMA "DJIDO" BO VPRIZORJENA V CHICAGU 16. FEBRUARJA.

Dramski zbor "Nada" v Chicagu vprizori v nedeljo 16. februarja v dvorani ČSPS. na 1126 W. 18th St. dramo "Djido" v petih dejanjih, ki sta jo spisala Janko Veselinović in A. Brzak. V igri je tudi petje.
Vstopnina v predprodaji je 75c, pri blagajni \$1. Vstopnice dobite v uradu "Novog Svi-jeta" na 1726 S. Racine Ave.
Drama "Djido" je iz seljaškega življenja. Njen glavni avtor je znani srbski književnik Janko Veselinović. Na to predstavo, ki bo v hrvatskem jeziku, je vabljeno vse jugoslovansko občinstvo. Seznanili se boste z vsebino te zanimive igre, ob enem boste imeli prijetno zabavo v bratski družbi. P.

"THE FIELD GOD".

Na predstavi Paul Greenove drame "The Field God", ki se je vršila 7. feb. v Goodmanovem gledališču v Chicagu pod avspicijo socialistične stranke, je bilo do 600 oseb. Z igre je bila avdijenca zelo zadovoljna.

BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svetozarja Banoveca so aranžirani še v sledečih krajih:
S. Euclid, O., 16. februarja v Notre Dame College.
Cleveland-Newburg, O., v nedeljo 23. februarja.
Springfield, Ill., v nedeljo 23. marca.
Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja Orchestra Hall.
Milwaukee, Wis., v nedeljo 25. maja.
Calumet, Mich., v ponedeljek 2. junija koncert v Opera House.
Traunick, Mich., v soboto 7. junija.
Naselbine, ki žele imeti koncerte, naj pošljejo svoje dopi-

se v svrhu dogovora na Svetozar Banovec, 422 National Ave., Milwaukee, Wis.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

FEBRUAR.
CONEMAUGH-FRANKLIN PA.—Pustna veselica kluba št. 5 JSZ. v soboto večer 15. feb. v Izobraževalnem domu na Franklinu.
DETROIT MICH.—Kluba št. 114 in 115 JSZ. privedita v soboto 22. februarja maškarsko veselico v Slov. del. domu.
SPRINGFIELD, ILL.—Maškarska kluba št. 47 JSZ. v soboto 22. feb. v Slovenskem domu.
CHICAGO, ILL.—Domača zabava zbora "Sava" v soboto 22. feb. Lawndale Masonic Temple.
MAREC.
STRABANE, PA.—Plesna veselica kluba št. 118 JSZ. v soboto večer 1. marca v dvorani dr. št. 138 SNPJ.
BARBERTON, O.—Maškarska veselica kluba št. 232 JSZ. na Pustni večer 4. marca.
NEWBURGH, O.—Plesna veselica kluba št. 28 JSZ. v soboto večer 8. marca v Slov. del. dvorani na Prince Ave. in 109. cesti.
WAUKEGAN, ILL.—V nedeljo 9. marca vprizori Izobraževalni dramski odsek S. N. D. dramo "Prisega o polnoči".
CHICAGO, ILL.—Predstava dramskega odseka št. 1 v nedeljo 30. marca v dvorani ČSPS.
APRIL.
DETROIT, MICH.—Prvomajska veselica kluba št. 114 JSZ. v soboto večer 26. aprila v Hrvatskem domu na Kirby Ave.
CHICAGO, ILL.—Koncert "Save" v nedeljo 27. aprila v dvorani ČSPS.
PINEY FORK, O.—Zborovanje vzhodnohriške Konference JSZ. v nedeljo 27. aprila.
MAJ.
WAUKEGAN, ILL.—Prvomajska priredba kluba št. 45 v dvorani št. 2 v SND. 1. maja.
CHICAGO, ILL.—Dne 1. maja majska slavnost kluba št. 1 v dvorani SNPJ.
NEWBURGH, O.—Ohijaska konferenca JSZ. v Slov. delavski dvorani v nedeljo 4. maja. Konferenca popoldne ob 2. zvečer veselica.
BRIDGEPORT, O.—Klub št. 11 JSZ. vprizori v nedeljo 10. maja 1. Molekovo dramo "Poročna noč".
OSMI REDNI ZBOR J. S. Z. dne 30.—31. maja ter 1. junija v mestu ki ga članstvo določi meseca januarja s splošnim glasovanjem.
JULIJ.
WAUKEGAN, ILL.—Piknik kluba št. 45 JSZ. v nedeljo 27. julija. (Tajnike klubov prosimo, da nam sporoča datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri.
Mi vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristajala kakor rokavica na roki.
ČISTA VOLNA \$25.00 SAMO—
Naročite si obleko ali suknjo pri nas.
Delo jamčeno.
John Mocnik
6517 St. Clair Avenue,
CLEVELAND, O.

Potovanje v stari kraj

boste imeli najugodnejše ako si preskrbite potni list pri našem potniškem oddelku, kateri je odpremil in dopremil na tisoče ljudi v njih popolno zadovoljstvo.

Pomagamo vam dobiti potni list, dovoljenje za povratek ter preskrbimo dokumente o dohodninskem davku. Napravimo vam svedoče ter prošnje za zakoniti prihod v to deželo kakor tudi za izvenkvotni vizum za tiste ki spadajo v to grupo.

POŠILJAMO DENAR v staro domovino in druge dele sveta potom brzojava ali čeka, najhitreje.

Ta največja slovanska banka je poznana po celem svetu kot ena od najbolj zanesljivih bank. V potrebi se vedno obrnite na

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO, ILL.

WM. B. PUTZ
Cicero's LEADING LARGEST Florist
Cvetlice in venci za vse slučaje.
5134 W. 25TH ST., CICERO, ILL.
Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

PANTER SAI

Se čisto majhnega so ga bili črnici našli na lovu ter ga z bratcem vred odnesli svojemu kralju v dar. Le-ta pa se je hotel prikupiti angleškemu guvernerju; in ker je vedel, da ljubi živali, mu je poklonil mlada panterja, da bi se z njim zabaval.

Sai je bil večji in močnejši od svojega brata; kmalu potem, ko sta prišla h guvernerju, se je zgodilo, da ga je v igri zadušil. Prav nič žalosten ni bil za to, le oziral se je, češ, s kom naj se zdaj igra. Guverner ga je vzel iz kletke in ga je dal na verigo. Vse ga je hodilo gledat in kmalu je bil Sai za guvernerjem najimenitnejša "osebnost" v zamorskem mestu. Dobil je zamorskega dečka za strežaja, toda ne ta ne ostala služničad mu niso veliko zaupali.

In res: nekega dne se je spilašila vsa hiša in vse mesto: Sai se je bil strgal z verige. Vse je bežalo pred njim, še angleški vojniki in oficirji so se skrivali. Sai je nekaj časa skakal po ulicah in se veselil svobode; nato se je naveličal in izginil. Sele po dolgem, opreznem iskanju ga je našel strežaj na obzidju, kjer se je igral kakor mlado mače. Ko je zagledal dečka, ki se mu je trepetaje bližal, je drage volje nastavljal glavo, da mu je dal spet verigo za vrat. Nato se je poslušno vrnil domov, ves vesel, da se more naspiti.

Guverner se je kaj zaljubil v Saija in se je ukvarjal z njim, kadar je le utegnil. Sai je dobro vedel, da je to njegov gospodar; že od začetka mu je na vse načine kazal svojo ljubezen. Za guvernerjem je imel najrajši njegove otroke. Kmalu po Saijevem begu na obzidje mu je gospodar povsem odzvel verigo ter mu dovolil svobodno gibanje po hiši in dvorišču.

V Saijevem značaju vobče ni bilo opaziti zlobe. Igral se je z ljudmi, dobričal se jim in jih imel vse za svoje prijatelje. Kakor mlade mačice in psički, je bil tudi on neskončno radoveden in nagajiv. Deček, ki mu je stregel, je pogosto zadremal od vročine; kakor hitro ga je Sai videl, da spi, se je tiho priplazil, hodil nekaj časa neslišno okoli njega, nato pa ga udaril s šapo, da se je zbudil, in je jel od radosti mahati z repom, ko je zamoreček prestrašen planil pokoncu.

Nekega jutra je črna služkinja pometala hišo. Sai jo je pri tem poslu že od nekdaj z zaničevanjem opazoval in lovil metlo, da bi jo potegnil črnki iz rok. To pot ga ni niti opazila, ko se je priplazil v sobo. Baš v trenutku, ko se je spustila na vse štiri, pa se je Sai nenadoma pognal v skok in priletel ubogi ženski na hrbet!

Silen strah je nastal po hiši: "Sai žre pometalko!" je vpila črna služničad, zakaj nesrečnica se je drla, kakor bi jo v resnici trgal na kose. Ko pa je šel guverner pogledat, je nehote udaril v smeh: Sai je veselo jezdil na zamorkinem hrbtu in klatil z repom v znak ponosa in zadoščenja...

Velika je bila Saijeva ljubezen do zof, bodisi že, da se je valjal po njih ali da se je skrival pod njimi. Nekega dne je

posetilo guvernerja več novodošlih oficirjev, ki krotkega panterja še niso poznali. Domačin je sedel na zof, vedoč, kaj je pod njo. Sai se je veselo pretegnil in gostje so z grozo opazili, kako se je prikazala izpod zofe velika šapa z razkrošenimi kremplji... Oficir, ki je v tistem trenutku govoril, je kar obnemel. Guverner ga je vprašujoče pogledal.

"Oprostite," je rekel gost, ali veste, kaj se skriva pod vašo zofo?"

"Sai," je velel guverner, "pokaži se in pozdravi gospode."

Sai je prilezel na dan in jel skakljati po sobi, ves vesel, da so se zmenili zanj. Oficirji so se kasneje samo spominjali, da so nehote pobegnili pred njim in se skrili za guvernerjev hrbet. Ko jih je guvernerjeva spruga pri koslu dražila zaradi tega so vsi priznali, da v svojem življenju še ne pomnijo takega strahu.

Guvernerjevi otroci se niso Saija prav nič bali, saj je bilo videti, kakor da vobče nima krempljev. Prizor, ki ga noben gost ni mogel pozabiti, je bil pogled na Saija in otroke, kako so se prerali za prostor pri oknu. S tega mesta je panter rad opazoval življenje na cesti. Stal je na zadnjih nogah, s prednimi šapami oprtimi na oknico, in strmel venkaj. Kadar so hoteli tudi otroci gledati, so ga podili: "Spravi se s poti, Sai!" — kakor da je psiček. Panter se je nerad pokoraval temu povelju, zakaj ljudje in živali, ki so se gibali spodaj, so ga neznansko mikali. Toda otroci so ga neusmiljeno zgrabili za rep, potegnili z okna in zavzeli njegovo mesto. Nikoli jim ni Sai zameril, da so ga izpodrinili.

Po nekaj letih je naposled prišel dan, ko se je moral guverner z rodbino vred vrniti na Angleško. Sklenili so, da vzamejo Saija s seboj. A ta pot je bila simpatični živali usodna. Ko so spravili kletko, v kateri so ga hoteli prepeljati na ladjo, v čoln, se je ta zaradi nemirnega morja prevrnil in kletka je padla v vodo. Sai toliko da ni utonil; le z največjim trudom so ga rešili. A ta nesreča je bila šele prva. Na debelem morju je nastal hud vihar; tuljenje vetra, butanje valov, ki so premetavali ladjo kakor lupino, in zbeganost potnikov, ki so se bali za svoje življenje, vse to je tako prestrašilo siromaka, da se vse do Anglije ni mogel utolažiti. Ko so ga izkrcali je vrhu vsega še obolel. Hladno podnebje mu ni prijalo, jel je pokašljevati in nekaj tednov pozneje ga ni bilo več. Guverner in njegova rodbina so s solznimi očmi pokopali ubogega Saija v parku svoje vile nedaleč od Londona. — (Jutro.)

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinja, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov J.S.Z. in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v

"PROLETARCU"

DAJ NAM DANES NAŠ VSAKDANJI KRUH

Socialna povest. (Ponatis iz knjige "Cankarjeve družbe".)

(Dalje.)

Zopet so pendreki bili močnejši, nego anarhičen napad, ki je bil samo po nekem vedno vračajočem se naključju navidezno organiziran čin množice...

Marta je stala na oglu ulice in od daleč opazovala vrvenje množice. Čutila je z množico, privoščila je gospodi v banki vislice, a napada se ni udeležila. Vedela je, da se more proti organizaciji boriti samo organizacija, proti sistemu sistem. Mnogo je čitala, posejala je že nekoliko let razna delavska predavanja, fungirala je že leto dni kot delavska zaupnica. Kljub temu pa je tudi v njej zavrela kri. V možganih so ji kljuvale maščevalne misli, ki so se zbirale, kakor se zbira gnoj okrog boleče rane, dokler se tvor ne razpoči in bolna kri ne izlije.

Vse misli so se nagonsko zbirale okrog strastnega hrepenenja, da bi videla vse te goljufe in tatove viseti...

— Smešno, prišli bi drugi!
— Polom, polom, je nekdo kričal. Kakšen polom? Kjer je denar, kjer se kopičijo milijonske vloge, vendar ne more biti poloma, če se denar ne kraje!

— Tatovi so!
Ko se je izpraznila ulica, je hotela stopiti v banko. Pred vrati je stal stražnik.
— Prepovedano je vstopiti!
— V banki imam svoj denar.
— Banke ni več!
— Petdeset tisoč!
— Pošten človek si danes petdeset tisoč ne more prihraniti. Šele, ko mu uspe dokopati se do milijona, dozori do poštenjaka...

Stražnik se je nasmehnil in Marta je odšla. Vedela je, kaj jo čaka. Morala bo oditi od doma. O tem ni niti kratak hip dvomila. Tisoč misli se je divje preganjalo v njej, druga za drugo je brzela v skokih, drznih lokih, druga neodvisna od druge, kakor da se jim nekam neznansko mudijo... Drvele so kakor film preko platna in jo utrujale do onemoglosti.

— Marta, morala se boš odločiti, je zvečer rekel oče, ko sta ostala sama v kuhinji.
— So že drugi odločili.

Dobro je vedela, kaj ji je oče hotel povedati in vendar se je izognila pravilnemu odgovoru. Postaljo jo je sram; otročje in smešno se ji je zazdelo, da se skuša tako nespametno oteti tistemu, kar jo bo neizbežno doletelo.

— Prav zato se moraš tudi ti odločiti! Zdaj me govorim več o denarju, ki si ga tako neumno zapravila, o tebi govorim.

— Naj grem, ste hoteli reči.
— Samo eno sobo imamo! Pet nas je! Stlačeni smo! Za šestega ni prostora! Pa to ni glavno. Glavno je, da doma ne smeš roditi. Zvonko je naš otrok. Videl bi stvar, ki jih zdaj še ne sme niti videti niti vedeti.

Marta se je nasmehnila, in bilo ji je, da bi mu zalučala v brk grdo psovko, da bi ga s pestjo v obraz.

— Ali mislite na pohujšanje?
— Kristus je rekel...
— Sem že davno slišala! Vem, da je z besedo pohujšanje mislil na vsako zlo delo. In to, kar nameravate storiti, ni nič manj nego zlo delo.

— Smrkavka! Ti me ne boš poučevala! Prestar sem že.

Preden se je dobro zavedla, jo je krepko udaril v obraz.

— Oče!
Kako težko, kako neznansko težko ji je šla ta beseda iz ust! Vsa njena notranjost se je upirala zavesti, da laže, da mora lagati. Udarec ji je zbilčal kri in misel; zopet se je v njej morala deklica umakniti možu, bojevniku.

Solza, komaj porojena, je v kali zamrla.
— Mater ste udarili, ki bo danes, jutri povila dete!

— Do smrti bi te moral pretpstili!
— Kdo vam je dal pravico soditi me?
— Kdo? Kdo te je redil vse življenje?

— Nehajte! Ali nisem vse svoje življenje delala za dva? Ali vam nisem že s svojim šestim letom odtehtala dekle? Kdo je pestoval brata, kdo sestro? Kdo je hodil vsak dan, v vročini in mrazu, solncu in dežju, že kot nedorastel otrok, po vodo tja dol k vodovodu? Kdo vam je vozil težke butare dražja in drv domov, kdo nabiral od ranega jutra do pozne noči po hribih trske? Kdo je že s štirinajstim letom moral na delo v tovarno, da vam je nosil paro za paro domov? Napravite črto pod računom, seštejte postavke, zopet podčrtajte in odštejte, kar ste vi meni dali... V čigavo dobro ostane čist dobiček? Sramujte se!

— Sošič je zagnal kozarec preko mize.
— Ubite me! Tukaj sem! Bo vsaj konec tega peklenškega življenja, konec bajke o vašem toliko razkričanem kršćanstvu!

— Vse, kar je posebno v teh treh poslednjih mesecih njena nenehoma iskajoča in nemirna misel nakopičila že tolikokrat odkritih a zanj celov novih spoznanj, vse mu je nalila zvrhano v kupo.

— To vaše kršćanstvo! Dokler ste slutili, da imam denar, dokler ste upali, da me boš, mogli opehariti, je bilo vse dobro, vse pozabljeno! V čem ste boljše od Judež? Judež je izdal svojega učitelja za trideset srebrnikov in se je vsaj obešil! Vi pa in ne-

šteto drugih, ki nosite bandere v procesijah, ki hočete biti vsem vidni njegovi apostoli, ste ga nešteto krat izdali in ga venomer izdajate za trideset par... obešili pa se še niste... Judež je naposled moral priti, da je izpolnil preročstvo? In vi... oh, vi!

— Kakšne brezverske časopise čitaš v poslednji dobi? Takšno žensko sem imel v hiši in niti slutit nisem... Kaj čitaš, ženska?

— Kaj čitam? Vaše življenje čitam, materino življenje čitam... Besede trpljenja, ki mi je dvoječek od spočetja pa do danes, poslušam, vsak dan poslušam...

— In se ne bojiš, da se zemlja ne odpre in te ne požre?

— Zemlja odpre? Zasmejala se je.

— Zakaj vprav pod menoj, zakaj naj bi baš mene požrla, ko se niti pod vami še ni odprla?

— Vlačuga!

Zopet se je zasmejala in njen smeh je bil spačen in žalosten; po licih so ji pritekale solze.

— Vlačuga? Zakaj sem vlačuga, ljubeči oče, zakaj?

Pred tem vprašanjem je onemel. Kaj naj ji odgovori? S čim naj obrazloži svojo psovko? Kako naj jo opraviči?

— Ali sem se kdaj prodajala? Sem se iz strasti udajala kakšnemu moškemu? Ali ste vi, ki mi očitate grešenje, prišli čisti in nemoadeževani v sveti zakon? Kdo naj vam to verjame?

— Tiho! Ne gobezdaj o stvareh, ki jih ne moreš razumeti!

— Močala bom! Le to mi povejte: Kaj nameravate storiti z menoj? Pognati me na ulico, ponuditi me v objem prostituciji in bedi, v naročje zločinstvom in grehu?

— Z doma moraš!

— Moram?

— Moraš!

— In če ne bi hotela? Če bi bila tako zlobna kakor vi in bi vas prisilila k umiku?

— Ti da bi mene prisilila?

— Vem za skrivnost, ki jo vi komaj slutite, za skrivnost, ki je vredna zlata, ki bi jo vse to predmetje pograbilo z navdušenjem, s kakršnim pobere gladen pes vsako počestno kost, in jo ogledovalo... Kako bi glodali na tej kosti... Vaše lastne kosti bi začutile ugriz vsega predmetja...

— Skrivnost?

V njegovih možganih so se misli, ki so bile že davno zaspale, začele buditi in se večati, oblikovati se v dočista jasne in boleče dvome... Stara rana se je na novo odprla...

V rani ga je kljuvalo... Dvomi so kazali svoje ostre zobe, odpirali svoja volčja žrela...

Kaj ve ta otrok?

Njegovi dvomi so izbruhnili v hreščecem, penečem se vprašanju:

— Kaj veš?

Njegov glas je postal neartikulirano rjovenje... V rjovenju se je očitovale človeška zver iz pradavnin, zver vsa poraščena z dolgo, umazano dlako, oborožena z gorjačo in gigantskimi pestmi, z naprej izbočenimi čeljustmi, z izbuljenimi, krvavo podplutimi očmi...

— Kaj veš?

— Vse vem.

— Zadaš me!

— Zadaš me in vaša skrivnost bo ostala za vedno skrita vašim očem.

— Mučil te bom, iztrgal ti bom jezik!

— Ubijte me!

— Zakaj me trpinčiš, ženska?

— Vsaj en sam trenutek maščevanja za dvajset let trpljenja, ki ste ga nedolžnemu otroku oprtili, ki ste ga naprtili na šibka dekliška ramena, trpljenja, ki mu hočete v tem trenutku položiti razbeljeno krono na oznoje čelo.

— Ti me trpinčiš, otrok!

Onemogel se je zgrudil na mizo... Zdelo se ji je, da je zastokal...

Zasmilil se ji je.

— Oče, pozabimo na vse to! Vsaj enkrat v življenju bodite dobri, ljubeznivi z menoj! Vsaj enkrat se vprašajte, zakaj ste me tako trpinčili! Ali se res ne zavedate, da ste me po nedolžnem mučili? Ali ne morete vsaj slutiti, kakšna čustva se na predvečer novega rojstva prelivajo po krvi deviške matere, kakšne misli prepletajo sleherni utrip srca matere, ki pričakuje očitovanje najčudejše obnovitve sebe same? Ali morate vedno vzbujati v meni samo grde misli, jezo kri, maščevalnost, hudobnost? Ali ne morete niti en edini krat poklicati iz mene moje plemenitosti, moje ljubezni, ki jo je toliko v meni, ki bi tako rada ljubila, do izgoretja sebe same... O, oče, tudi jaz znam ljubiti... Kako bi hotela vsako mrvice, vsako sencjo ljubezni tisočerno povrniti! Nepopisno srečna bi bila, ko bi mogla samo ljubiti!

Oče se je dvignil. Bil je blede.

— Nemogoče; zavoljo otrok ne morem dopustiti, da bi ostala v hiši.

— Ne bom vas več prosila. Žalostno bo moje življenje, a srečna sem, da takšnega očeta izgubim... da sem ga izgubila... Kdaj moram oditi?

— Takoj! Jutri!

Vzel je klobuk a odšel naravnost v gostilno.

(Dalje prihodnji.)

KNJIGA, KI VZBUJA SPLOŠNO PRIZNANJE, JE AMERISKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1930

Če tega koledarja še nimate, ga naročite čimprej. Stane \$1 vezan v platno. Bogata vsebina, umetniško ilustriran. Ljubitelji delavske literature, sodelujte, da pride Ameriški družinski koledar v vsako slovensko družino.

VABILO NA JAVNI SHOD,

ki se vrši

v soboto 15. feb. v prostorih Pavla Bergerja,

2653 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pridite vsi, ki se zanimate za reorganiziranje Slovenskega Sokola. Po shodu bo prosta zabava s plesom. Vstopnina prosta. Več pove dopis v tej številki.

Odbor za reorganiziranje Slovenskega Sokola v Chicago.

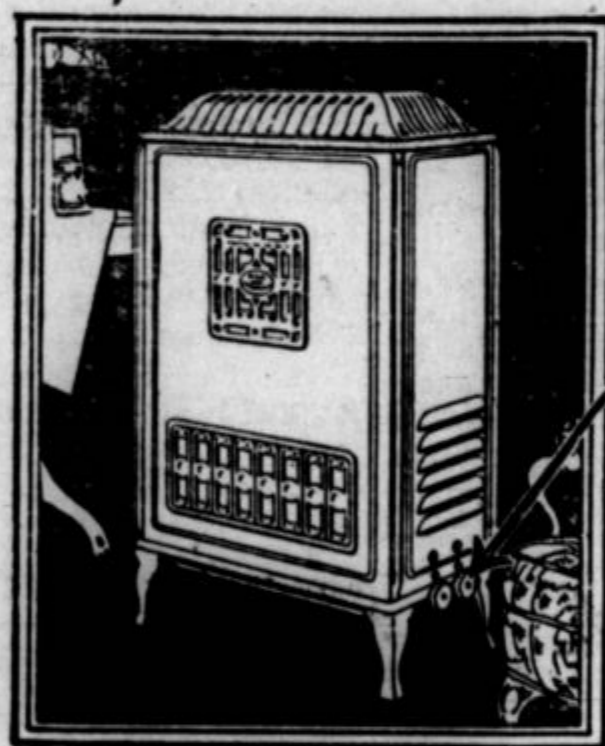
Plinska toplota

ZA ENO SOBO, ZA DVE SOBE, ZA TRI SOBE

IN VEČ...

s pričujočo pečjo

GAS HEATROLA

\$10 POPUSTA

ZA VAŠO STARO PEČ, AKO JO ZAMENJATE TAKOJ!

Sedaj je prilika, da se iznebite dela in zaprašnosti, ki jo povzročajo stare peči. Zamenjajte jih za udobno plinsko peč. Ta krasna Heatrola rabi plin za gorivo in oddaja veliko količino toplote — čiste zdrave gorkote po vašem stanovanju. Porablja le malo količino plina. Toplota, kadarkoli jo potrebujete — vse kar je treba, obrniti vijak... in obratno kadar so vaše sobe zadosti tople. Nobenega dima, nič saj, ne prahu. Izgleda kot kos lepega pohištva izdelanega iz mahogavine, enak barvi večega ostalega pohištva. Napravljen za male domove in za velike stanovanjske hiše. Znižana cena za hišno uporabo.

\$5 TAKOJ, ostalo v teku leta.

Cena \$89.50, konektirano, manj \$10 na vašo staro peč, tako doplačate za Heatrola le.....79.50

Peoples Gas Stores

Logično mesto kjer si nabavite plinske potrebščine.

122 South Michigan Avenue, Chicago.

BOLJ BOSTE ZADOVOLJNI S PLINOM

Poučne in znanstvene knjige. Romani, povesti, črtice in opisi.

KNJIGARNA "PROLETARCA" 3639 West 26th Street, Chicago, Ill.

Pesmi, poezije, igre. Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

DOPISI

PETINDVAJSETLETNI JUBILEJ LOKARJEVE DVOJICE.

Njena voščila "Proletarcu".

Collinwood, O. — Za dožemj posojice solnce. Kakor narava, tako tudi ljudje. Večsi so malo pokregamo in kritiziramo, pa smo zopet prijatelji in veselji.

V soboto 1. februarja sva bila ne samo prijetno presenečena, nego tudi zelo vesela in s nama vsa številna družba, ki je štela okrog dve sto oseb. Prišli so čestitati k srebnemu jubileju najine poroke. Otroci so nama priredili "surprise party" in

Law of Biogenesis (J. Howard Moore), vezana 60 Life and Death (Dr. E. Teichmann), vezana 60 Money Changers (Upton Sinclair), novela z Wall Streeta, v kateri pisatelj opisuje vzroke finančne krize l. 1907. Zanimiva vse skozi, vezana 1.50 Oil (Upton Sinclair), novela, vezana 2.50 Outline of History (H. G. Wells), vez., 1171 strani 5.00 Physician in the House (J. H. Greer M. D.), Domači zdravnik, vezana 2.00 Republic of Plato vez. 2.00 Right to be Lazy (Paul Lafargue), vezana 60 Roberts Rules of Order, vez. 1.50 Savage Survivals (J. Howard Moore), vezana 1.25 Science and Revolution (Ernest Unterman), vez. 60 Sex Science (Jos. H. Greer M. D.), znanstvena razprava o spolnih problemih, vez. 1.00 Social Revolution (Karl Kautsky), vezana 60 Spies in Steel (F. L. Palmer), ekspozice spijonažnega sistema na železnem okrožju Minnesote, broš. 50 Struggle Between Science and Superstition (A. M. Lewis), vezana 60 They Call Me Carpenter (Upton Sinclair), povest iz Los Angelesa, broširana 1.00 The Cry for Justice (Upton Sinclair), vezana 2.00 The Profits of Religion (Upton Sinclair). Razprava o izrabljanju ver za privatne interese, vezana 50

The Social Revolution (Karl Kautsky), vezana 60 Universal Kinship (J. Howard Moore) izredno zanimiv spis dokazov evolucije, vez. 1.25 Vital Problems in Social Evolution (A. M. Lewis), vez. 60 Yerney's Justice (Ivan Cankar): Hlapec Jernej in njegova pravica. Prevel Louis Adamic. vezana v platno 50 Walls and Bars (Eugene V. Debs. — Njegova poslednja knjiga, vezana 1.50 Narodilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke. Vse knjige pošiljamo proštino preste. Klubom in šitalicam pri večjih naročilih popust.

PROLETAREC, 3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

Ime _____ Ulica _____ Mesto in država _____

povabili prijatelje in prijateljice. Odzvali so se v velikem številu s posebnimi voščili in darili. Ker praznuje tudi letos Proletarcu svoj srebrni jubilej, zato mu prispeva ob tej priliki \$5 v podporo. Kakor midva, tako ima tudi "Proletarcu" za seboj hude čase. Petindvajset let zakonskega življenja in borbe za obstanek je za nama. Mnogo sva izkusila in vse prenesla. Življenje pa nama vzlic težavam ni bilo samo trnjeva pot. Tudi "Proletarcu" ni imel samo deževne dneve, nego tudi mnogo solčnih. Imel je nasprotnike — a tudi mnogo prijateljev. Z njihovo pomočjo se je vzdiral četrtstoletje in se bo vzdiral naprej. Volja in delo sta premagala vse. Pogumni ne obupavajo niti v najtežjih časih. Ob tej priliki želiva "Proletarcu" še večje uspehe kakor jih je imel v prošlosti in mnogo novih naročnikov. Naj živi, dokler bodo živeli slovenski delavci!

Najinim prijateljem pa iskrena hvala za prijazno družbo, voščila in vse drugo. John in Magdalena Lokar.

JAVNI SHOD V CHICAGO. Vrši se za reorganiziranje Sokola. Prejeli smo za objavo: V soboto dne 15. februarja zvečer se vrši v prostorih g. Pavla Bergerja javni shod, na katerega uljudno vabimo vse rojake iz Chicago in okolice. Začetek bo ob osmih zvečer. Po shodu je prosta zabava.

Shod je sklical stari odbor Slovenskega Sokola v Chicago, skupno z nekaterimi drugimi rojaki, ki se zanimajo za ponovno ustanovitev telovadne organizacije za odrasle kakor tudi za mladino. Posebno je veliko zanimanja, da se ustanovi telovadna skupina za naraščaj to je za mladinske telovadne vaje, za katere je stari odbor Sokola že preskrbel dobrega učitelja. Istotako pa se ima organizirati tudi grupa odraslih moških in mogoče celo ženskih telovadcev. Odvisno je od zanimanja, ki se bo pokazalo na tem javnem shodu. Reorganizirani Sokol ne namerava biti organizacija strogo po predpisih starokrajškega Sokola. To bo več ali manj nekaj klub, ki bo služil za razvedrilno članstvo. Nameni so velikopotezni, zato pa je dobro, da vsak, ki se kotičkaj zanimaja, pride na shod, ki bo obenem tudi zabava s plesom. Vstopnina je prosta. Vse rojake v Chicago in okolici uljudno vabi Odbor za reorganiziranje Slovenskega Sokola v Chicago.

Kršitev zdravstvenih zakonov Nezmernost pri jedi, pomanjkanje svežega zraka in gibanja, premalo spanja, nepotrebne skrbi, in splošna kršitev zdravstvenih zakonov povzročata neprebavnost, glavobol, zaspanost slabo cirkulacijo, izmučenost in slabo spanje. Za odpravo teh neredov v vašem sistemu vzemite TRINERJEVO GRENKO VINO — pripravljeno od vseh zdravnikov — redno, v mali količini. Začnite že danes! "Philadelphia, Pa., 16. dec. Trinerjevo grenko vino je edina zasneljiva tonika za želodec, izvrstna za stare in mlade. John Holland." V vseh lekarnah. Vzorec dobite od Jos. Triner Co., 1333 S. Asland Ave., Chicago, Ill.

Kupon za brezplačni vzorec. Dept. 27.

Album slovenskih književnikov, (uredil dr. J. Slebinger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba \$5.00 Ana Karenina, (L. N. Tolstoj), roman v dveh delih, fina vezba 5.00 Bacili in bacilce, (Damir Feigel), humoresko, broš. 45 Bedakova ispodva, (Strindberg), broš. \$1, vez. 1.50 Beg iz teme, (Ruški pisatelj), broš. 75c vezana 1.25 Boy, (L. Coloma) roman, vezan 40 Božična pesem v prozi, (Charles Dickens), broš. 40 Besi, (F. B. Dostojevski), roman v dveh delih, 758 strani vez. 2.50 Bele noči—Mali junak, (F. M. Dostojevski), povesti, broš. 50 Bilke, (Marija Kmet), povesti in črtice, broš. 45 Brez zarje, (Milan Pugelj), broš. 65 Cerkvene miši, (L. Calco), povest iz sedajnosti, broš. 75 Cankarjev zbornik spomin Ivana Cankarja, vez. 1.10 Četrtek, (G. K. Cherterton), fantastičen roman, vez. 50 Cvetke, (Majar H.), šopek pravljic za stare in mlade, broš. 20 Črni panter, (Milan Pugelj), povesti in črtice broš. 65 Decameron, (Giovanni Boccaccio), I. del broš. \$1.50, vez. 2.00 II. del broš. \$1.50, vez. 2.00 III. del broš. \$1.50, vez. 2.00 Deteljica, ali življenje treh kranjskih bratov, francoskih vojakov, (Janez Cigler), broš. 45 Dekle Eliza, (Ed. de Concourt), roman, vez. 65 Domače živali, (Damir Feigel), broš. 45 Deveti januar, (M. Gorki), črtica iz ruske revolucije, broš. 25 Don Corea, (G. Keller), roman, broš. 25 Dve sliki, (Ks. Meško) broš. 50 Drobilci, (Fr. Milčinski), vez. 65 Dvonožec, (Karl Ewald), naravnoslovne pravljice s slikami, vez. 90 Elizabeta, hči sibirskega jetnika, broš. 25 Filozofska zgodba, (Alojz Jirasek), vez. 50 Francka in drugo, (E. Kristan), broš. 35 Glad, (Knut Hamsun) roman, broš. 85 Gadje gnezdo, (VI. Levstik), broš. 75c, vez. 1.00 Gladjatorji, (G. J. Melville Whyte), zgodovinski roman v dveh delih, broš. 75 Golem, (G. Meyring), roman broš. 50c, vez. 75 Gospod Fridolin Žolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez. 35 Gretnik Lenart, (Ivan Cankar), življenjski otroka, broš. 75 Hadži Murat, (L. N. Tolstoj), roman, broš. 50 Heptameron, (Marg. Valoiska), povesti, broš. 40 Hči papeža, (H. Sheff), zgodovinski roman, broš. 75 Humoreske, groteske in satire, (VI. Azov in Teffi), broš. 60 Idijot, (F. M. Dostojevski), I, II, III in IV. sv. broš. @ 80c, vez. @ 1.10 Vsi štirje broširani \$3.00, vez. \$4.00. Igralec, (F. M. Dostojevski), iz spominov mladeniča, roman, broš. 75 Izgubljeni svet, (Conan Doyle), roman, broš. 85 Iz modernega sveta, (F. S. Finžgar), roman, vez. 1.50 Iz naših krajev, (Zofka Kveder), povesti, vez. 85 Igračke, (Fr. Milčinski), črtice, vez. 75 Jug, (P. Chochołoušek), zgodovinski roman, broš. 75c, vez. 1.00 Jubilejni zbornik Onta Zupančiča, vez. 1.50 Junak našega časa, (M. J. Lermontov), povest broš. 75 Jari juhak, (Rado Murnik), humoresko, vez. 80 Jurica Agičeva, (Ka. Šandor-Gjalaki), broš. 50c, vez. 75 Kmečki punt, (A. Šenoa), zgodovinska povest iz upora slov. kmetov vez. 1.00 Kraljica mušnica, (Coloma Poljanec) zgodovinski roman, broš. 75 Kuhinja pri kraljici gosji nočici, (Anatole France), broš. 75c, vez. 1.00 Konfesije literata, (J. S. Machar), zbirka spisov, vez. 65 Kazaki, (L. N. Tolstoj), kavkaška povest broš. 75 Kraljevi vitez, (Michael Zevaco), zgodovinski roman v dveh delih, broš. 1.50 Knez Serberjani, (A. K. Tolstoj), roman iz časov Ivana Groznega, broš. 1.50 Kreutzerjeva sonata, (L. N. Tolstoj) roman broš. 50 Ljudske povesti, (Franc Jakšič), broš. 75 Ljudske pripovedke, (L. N. Tolstoj), broš. 75 La Boheme, (Henry Murger), roman, broš. 1.00 Leteče senice, (S. H. Vajanski), roman, broš. 60 Lovski spomin, (Vladimir Kapus), broš. 75 Milan in Milena, (Ivan Cankar), ljubzenska pravljica, broš. 80

Marjetica, (Anton Koder), idila, broš. 65 Moje življenje, (Ivan Cankar), vez. 85 Momenti, iz spisov A. P. Čehova, (Ivan Prijatelj), broš. 85c, vez. 1.25 Morski vrag, (Jack London), vez. 80 Muhoborci, (Fr. Milčinski), črtice, vez. 75 Mlada ljubezen, (Alojz Kraigher), roman, vez. 75 Miljonar brez denarja, (C. P. Oppenheim) vez. 50 Medvladje, (Jože Pahor), socialen roman, broš. 75 Mali klatež Tom Sawyer, (Mark Twain), vez. 50 Na Bledu, (Rado Murnik), povest vez. 75 Na krvavih poljanah, (Ivan Matičič), trpljenje in strahote z bojnih pohodov bivšega slovenskega planskega polka, vez. 1.50 Naša vas, (Anton Novčan), broš. 75c, vez. 1.25 Na krivih potih, (Žaljski), broš. 40 Ogenj, (H. Barbuse), dnevnik desetletja, vez. 1.00 Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, (Izidor Cankar, vez. 1.25 Obojenci, (VI. Levstik), povesti broš. 75 Občinsko dete, (Branislav Nušič), roman dojenčka, broš. 50 Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš. 25 Oglenica, (Fr. Zakrajšek), povest, broš. 40 Papežinja Fausta, (M. Zevaco), roman broš. \$1.50, vez. 2.00 Patria, (H. Federer), povest iz irske junške dobe, broš. 40 Pertinčarjevo pomlajenje (E. Kristan), sanjska povest, broš. 75c, vez. 1.25 Plat zvona, (Leonid Andrejev), novele, vez. 45 Povest o sedmih obojenih, (Leonid Andrejev), posvečena L. N. Tolstoj, vez. 50 Povesti, (Fran Erjavec), vez. 50 Po strani klubok, (Damir Feigel), humoresko, broš. 75 Pol litra vipavca, (Damir Feigel), vez. 50 Pingvinski otok, (Anatole France), vez. 1.00 Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, (Cvetko Golar), broš. 40 Povesti, (Maksim Gorki), broš. 75 Pustolovičine dobrega vojaka Švejca, v svetovni vojni, (J. Hašek), I in II. del, vez. 2.75 Paсти in zanka, (L. Š. Orel), kriminalen roman, broš. 40 Pikova dama, (A. S. Puškin), povest, broš. 40 Potop, (H. Sienkiewicz), roman, vez. I. del \$3.25, II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani 6.00 Povestice, (Rabindranath Tagore), broš. 40 Polom, (Emile Zola), roman iz francosko nemške vojne 1870-71, 549 strani, broš. \$1.50, vez. 2.00 Podobe iz sanj, (Ivan Cankar), vez. 75 Požigalec, (K. S.), broš. 25 Povesti, (Lovro Kuhar), broš. 50 Predor, (B. Kellermann), socialen roman, broš. 75 Roman treh src, (Jack London), vez. 1.30 Razne povesti, broš. 50 Rim, (J. S. Machar), broš. \$1.00, vez. 1.50 Rodbinska sreča, (L. N. Tolstoj), roman, broš. 75 Samosilnik, (Anton Novčan), deset povesti, broš. 85 Sanina, (H. Arcibahev), vez. 1.50 Selo Stepančičovo in njegovi prebivalci, (F. M. Dostojevski), humorističen roman broš. 1.25 Srce, (Ivan Albrecht) novele, vez. 50 Slika Doriana Graya (Oscar Wilde), roman, broš. 90 Svetobor, (P. Bohinjec), povest iz konca 11. stoletja, broš. 50 S poti, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broš. 75 Sosedeje in druge novele (A. P. Čehov), broš. 50 Sisto e Sesto, (Federer-Poljanec), povest iz Abruce, broš. 35c, (Amicis-Miklavčičeva), k vzgoji mladine, vez. 1.50 Spomini na Prešerna, (Ernestina Jelovšek), broš. 75 Srečolovec (H. Majar), povest, broš. 85 Samosilnik, (Anton Novčan), 10 povesti, broš. 75 Staroindijske pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš. 85 Spoved, (L. N. Tolstoj), broš. 40 Stejni kralj Lear in hči ob Volgi, (Stepnjak-Turgenjev), broš. 60 Tarzan sin opice (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00 Tarzan in svet, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00 Tarzanove živali, (Edgar R. Burrough), broš. 75c, vez. 1.00 Tarzanov sin, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00 Tarzanova mladost v džungli, (Edgar R. Burrough), vez. 1.00 Taras Bulbja, (N. Gogolj), satirična povest, broš. 75c, vez. 1.00 Tri povesti, (L. N. Tolstoj), (Jetnik v Kavkazu, Starca, Koliko zemlje potrebuje človek), broš. 40

Tri povesti, (G. Flaubert), broš. 65 Tik za fronto, (Damir Feigel), vez. 75 Udovica, (I. E. Tomic), povest, broš. 50c, vez. 75 Umirajoče duše, (Ilka Vašče-Burgerjeva), zgodovinski roman iz baročne Ljubljane, broš. \$1.25, vez. 1.50 Uporniki, (Ivan Lah), povest kmečkih uporov, vez. 75 V Ameriko in po Ameriki, (A. Kristan), broš. 40 Višnjeva repatica, (VI. Levstik), satiričen roman v dveh delih, broš. \$2.00, vez. 2.50 Vitez iz rdeče hiše, (A. Dumasa), roman iz časov francoske revolucije, broš. 75c, vez. 1.00 Vladka in Mitka, (Zofka Kveder), vez. 50 V noči in ledu, (F. Nansen), potopis ekspedicije na severni tečaj, s slikami, broš. 1.00 V oklopnjaku okoli sveta, (R. Kraft), v dveh delih, broš. 1.50 V robstvu, (Ivan Matičič), roman tuje in boli, vez. 1.25 V zablodah, (France Bevk), roman, broš. 1.25 Zadnja pot kapitana Scotta, (Pavel Kunaver), potopisne črtice ekspedicije na severni tečaj, broš. 1.00 Zadnja kmečka vojvoda (A. Šenoa), zgodovina kmetijskih uporov v 14. in 15. stoletju, vez. 1.25 Zadnji val, (Ivo Sorli), roman, broš. 1.00 Zločin in kazen, (F. M. Dostojevski), roman v dveh delih, vez. 2.25 Zapiski iz mrtvega doma, (F. M. Dostojevski), v dveh delih, vez. 2.25 Za milijoni, (A. K. Green) roman, broš. 65 Želazna peta, (Jack London), socialen roman, v dveh delih, broš. 1.00 Zmote in konec gospodične Pavle, (Ivan Zorec), broš. 40 Za srečo, (Fr. Malograjski), povest, broš. 40 Zvonarjeva hči, (Miller-Steržaj), povest, broš. 50 Znanci, (Rado Murnik), povesti in orisi, vez. 85 Ženini naše Korpnele, (Rado Murnik), satiričen roman, broš. 35 Z ognjem in mečem, (H. Sienkiewicz), povest iz davnih let, 681 strani, vez. 3.25 Zlatarjevo zlato, (Avgust Šenoa), zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš. 75 Zgodba o nevidnem človeku, (H. G. Wells), broš. 35 Zgodbe iz doline šentflorjanske, (Ivan Cankar), broš. 1.00 Zabavna knjižnica, vsebina: Zločin in madež, Mojster Roba, in Mladih zanikarčev lastni životopis, vez. 85 Zelena koder, (I. Zorec), povest, broš. 45 Zbrani spisi, (Dr. Hinko Dolenc), broš. 50 Zbrani spisi, Val. Vodnika, broš. 35

SLOVENSKI PISATELJI. Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika izdaja 1899; Pesmi 1892-1898; Vinjete, vezana 2.00 II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00 III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00 IV. zvezek: Knjiga za lahkomišelnih ljudi in Tuji vez. 2.00 V. zvezek: Kralj na Betajnovi, Na klancu in Črtice, vezana 2.00 VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hila Marije pomočnice, vezana 2.00 VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana 2.00 VIII. zvezek: Gospa Judit, Križ na gori; Potopuh Marko in Kralj Matjaž, vezana 2.00 IX. zvezek: V mesečini; Martin Kačur; Nina; iz Otakringa v Oberhollabrunn, vezana 2.00 Fainšgar F. S. Zbrani spisi: IV. zvezek: Dekla Ančka in Srečala sta se, vezana 1.00 V. zvezek: Boji. Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, vezana 1.25 VI. zvezek: Sama. Kakor Pelikan. Boltezar. Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vezana 1.50 (Vse tri knjige skupaj \$3.50.) Maselj Fran-Podmlbarski: Zbrani spisi, fina vezba. I. zvezek: Slike in črtice, Gorki potoki in Tovariš Damjan broš. \$1.50 vez. 2.00 II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Voljoda Pero in Perica ter črtice, broš. \$1.50, vez. 2.00 Oba skupaj, broš. \$2.75, vez. 3.75 Pregled Ivan, zbrani spisi: I. zvezek: Štefan Golja in njegovi Tolminske novele, broš. \$1.35, fina vezba 1.75 II. zvezek: Bogovec Jernej. Balade v prozi, broš. \$1.35, fina vezba 1.75 Tavčar Ivan: Zbrani spisi. III. zvezek: Otok in struga,

Tiberius Patnocius, Kuzovci, Vita vitae mesae, Janez Solnce, broš. \$2.10, vezana 2.50 IV. zvezek: Cvetje v jeseni in Visoška kronika 2.50 V. zvezek: Izza kongresa 2.50 VI. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, izgubljeni Bog in Pomlad, vez. 2.50 Trdina Janez: Zbrani spisi, fina vezba, vsebina: I. zv.: Bahovi bujarji in Ilirski verske hajke stare in nove 2.00 II. zv.: Bajke in povesti o Gorjancih 2.00 III. zv.: Bajke in povesti 2.00 IV. zv.: Bajke in povesti 2.00 V. zv. Izprehod v Belo Kraino 2.00 Jurčić Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba): I. zvezek: Pesmi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna verna, Uboštvo in bogostvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen 1.50 II. zvezek: Spomini starega Slovence, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev in Grad Rojkinje 1.50 III. zvezek: Kloštrski žolnir in Deseti brat 1.50 IV. zvezek: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemški valpet, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sosedov sin 2.00 V. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Zupanovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Teletja pečenka, Ivan Erazem Tattenbach, Beta ruta, Bel denar Na Kolpskem ustju in Doktor Zober, 2.50 Kernšnik Janko. Zbrani spisi, broširani 75 I. zvezek: Agitator 75 II. zvezek: Lutski ljudje, Testament 85 III. zvezek: Rošlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh 1.25 IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetake slike, Humorske, Povesti za ljudstvo 1.25 V. zvezek: Pesmi, Berite novice Kritike, Komentar 1.50 VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik 2.50

ALBUMI S SLIKAMI. Tratinik Franc: Bela Ljubljana, vsebuje 10 slik 50 RAZNO. Ameriški Družinski Koledar, letnik 1916, vezan 40 letnik 1917, vezan 50 letnik 1919, vezan 50 letnik 1920 vezan 50 letnik 1921, vezan 50 letnik 1922, vezan 50 letnik 1923, vezan 50 letnik 1924, vezan 50 letnik 1925, vezan 50 letnik 1926, vezan 50 letnik 1927, vezan 1.00 letnik 1928, vezan 1.00 letnik 1929 vezan 1.00 letnik 1930 vezan 1.00 Cankarjeva slika na dopisnicah, 2 za 05 (Imamo jih dvojne vrste.) Demokracija, soc. revija, Cankarjeva številka z njegovo sliko 10 Krea, vezan, letnik 1921-22 1.50 Informacije o dobavi državljanstva Zedinjenih držav 40 O zdravstvenih nalogah soc. varovanja (Dr. Demet. Bleiweis-Trsteniški) 10 Proletarcu, vezani letniki, 1919-28, vsak 3.50 ANGLEŠKE KNJIGE. American Communism (James Oneal) vezana 1.50 Anarchism and Socialism (Geo. Plechanoff), vez. 60 Ancient Lowly (C. Osborne Ward, dve knjigi, 1313 strani, vezane 5.00 Ancient Society (Lewis H. Morgan, vezana 1.50 Boston (Upton Sinclair), novela o življenju in smrti Sacco in Vanzettija ter civilizaciji, ki ju je poslala na električni stol. Dve knjigi 3.50 Brass Check (Upton Sinclair) Slika korupiranosti kapitalističnega žurnalizma, vez. 1.20 "Debs, His Authorized Life and Letters" (David Kalsner), vezana v platno 1.00 Debs and the War, njegov govor v Cantonu, O. in pred poroto na sodišču 25 Drugless Health (Jos. H. Greer, M. D.), zdravljenje brez zdravil, broširana 1.00 End of the World (Dr. M. Wilhelm Bölsche), vez. 60 God and My Neighbor (Robert Blatchford), vez. 1.25 Goose-Step (Upton Sinclair). Študija ameriškega visokolesstva, nad katerim imajo kontrolno privatni interesi, vez. 2.00 Goslings (Upton Sinclair), vez. 2.00 Hundred Per Cent (Upton Sinclair). Povest patriotja 1.20 Jungle (Upton Sinclair), povest iz črkavih klavnih 2.00 Jimmie Higgins (Upton Sinclair), povest socialističnega agitatorja med vojno 2.00 Karl Marx, biographical memoirs (Wilhelm Liebknecht) vezana 60 King Coal (Upton Sinclair), povest iz štrajka coloradskih premogarjev l. 1913-14. Vez. 1.50

Knjige Cankarjeve družbe za leto 1930 razpošilja naročnikom v Ameriki knjigarna "Proletarca" VSE ŠTIRI KNJIGE 1.00 in 10c za pošiljalne stroške, skupaj \$1.10. POŠLJITE NAROČILO TAKOJ! Knjige "Cankarjeve družbe" za l. 1930 so sledeče: 1.) Koledar; 2.) "Daj nam danes naš vsakdanji kruh", povest, spisal Angelo Cerkevnik; 3.) "Kako je nastalo današnje delavstvo in njegovo delavsko gibanje" (dr. Dragotin Lončar) ter "Prebivalstvo in gospodarstvo Slovenije" (Filip Uratnik); 4.) "Mož z brazgotino" (Jack London, poslovenil Tone Seliškar). "Cankarjeva družba" je živ spomenik, ki nadaljuje Cankarjevo delo. Širite njene knjige!

"RESCUING" CHICAGO

Forty years ago in his "American Commonwealth" the late Ciscourt Bryce declared that municipal government is our most conspicuous failure. By this he did not mean failure to adapt itself to some social ideal but failure as local government. Cheap and mediocre men administer power; grafters swarm into secure niches; programs are useless or absent; the ruling machines cost more than city administrations in other countries, and morons acquire office because they can deliver votes, not because of any ability they possess.

Chicago is the ripe fruit of this system and it represents merely a stage a little more advanced in decay than some other large cities. The root of this municipal disease lies in big banking and business interests which have ruled the cities through their politicians. More than twenty years ago the disease had become so malignant that it produced what was called the "literature of exposure". A host of writers were pillorying this class rule and graft rule of the cities in magazines and books. The grafters and politicians and their capitalistic allies were on the defensive for years and it was during this period that the Socialist vote increased and a number of cities were under Socialist control or partial control.

In Chicago, however, the disease has nearly wrecked the city. When the gang can no longer pay salaries of thousands of employees and have to curtail the health and educational departments the bankruptcy of such regimes is obvious. With characteristic impudence, the big business interests whose politicians have wrecked the city now act through a "rescue committee" to pull their regime out of the muck. What is needed is to rescue the city from the rescuers. It is a fine opportunity for the organized workers and Socialists to unite for this job.—The New Leader.

THE PROSECUTOR'S CURSE

The confession of James F. Brennan, deputy of ex-District Atty. Charles Fickert, the Mooney-Billings prosecutor in San Francisco's "frameup" scandal, hits direct at a real American problem. Brennan, who sent Warren Billings to prison for life, has admitted that he was blinded by the spirit of the man chase; that, had he been a juror, he would not have believed the very witnesses he placed before the Billings jury; that the day he was given charge of the prosecution was "an evil day" in his life.

"Like all prosecutors," he relates, "I was blinded to all but the pursuit, the chase that would end with the conviction of my quarry. I was cursed with the psychology of prosecution. I shall never again be a prosecutor. To my mind, and it is in the mind of every district attorney and his assistants, conviction is the only goal."

The admission not only reveals Brennan as a real man with that greatest of all courage, the courage to admit he is wrong. It reveals an almost universal misconception of the duty of a state's attorney. All too rarely is a district attorney found who looks upon himself as a servant of all the people, with a duty toward the accused as inviolate as that toward the people. Mostly, our prosecutors measure their success in office by the number of convictions they can secure in proportion to the arrests. As Brennan says, "conviction is the only goal."

The fault probably lies with the public. A crime is committed, the people are inflamed with rage, they call for retribution, the district attorney becomes their avenger, he accepts the role. It is only when, as in the Mooney-Billings cases, gross, sensational miscarriage of justice is revealed that the danger of this attitude becomes apparent. The curse of the prosecutor is a continual menace to even handed justice, resulting often in what amounts to mob rule.

Only a more scientific attitude toward crime can remove it.—The San Francisco News.

CONSCIENCE FUNDS?

Gifts to philanthropy in the United States during 1929 reached the total of \$2,450,720,000, or an increase of \$120,120,000 over 1928, the previous highest year.

The exact division was as follows: Religion, \$996,300,000; education, \$467,500,000; gifts for personal charity, \$279,780,000; organized charitable relief, \$278,710,000; health, \$221,510,000; foreign relief, \$132,000,000; the fine arts, \$40,000,000; play and recreation, \$20,900,000; miscellaneous reform organizations, \$14,040,000.

What and Who is a Workman?

"I have been introduced to you in the name of the office which I hold—Prime Minister of Great Britain. That is perfectly true, but at the same time I want you to feel that whether Prime Minister or not, I am still the old workman as I was born. The workman, as distinguished neither by the clothes he wears nor by the softness nor the hardness of his hand. The workman is distinguished by his mentality and his point of view upon life."

The foregoing paragraph from the speech of Ramsay MacDonald, delivered at the A. F. of L. Convention, has been singled out for some criticism in the labor press and will no doubt be the subject of much controversy.

This interpretation is of course a broad one and yet not necessarily far-fetched. Certainly the term worker is an elastic one. We can limit its meaning to embrace only those who work for a wage at a trade or craft and exclude all those who are generally classified with the so-called middle class, the salaried man, the professional, the educator, the technician and others of their type. For the strictly trade union definition the narrower interpretation is undoubtedly the only one that is acceptable.

Trade unions cannot be all inclusive debating societies, they must be economic groups of various trades, working toward better self-protection, for improvement, for progress in the trade. By fighting for higher wages, for shorter hours and better shop conditions, for the adjustment of grievances and problems of an immediate nature, the trade union discharges its historic mission in a practical way. But the trade union mission goes beyond this and its larger hopes and aspirations are to eventually accomplish the full economic freedom of all workers, which involves the reshaping of society to something higher and nobler than it is today.

There are mechanics today who though they wear overalls and have hands calloused from toil, will not join a union. Many of them are in open resistance to the organization of their trade. Their "mentality and point of view upon life" is certainly

Coming Down to Brass Tacks

It's sweet of you to tell me
That I am all in all.
That I'm the apple
Of your eye,
That I'm the rainbow
In your sky,
The a la mode
Upon your pie,
That I'm the works,
That I'm the guy
For whom you'd pass
The others by,
That I'm your Who,
Your Whence your Why,
For whom you'd cry,
For whom you'd swear,
For whom you'd lie,
For whom you'd live,
For whom you'd die.
It's sweet of you to tell me
That I am all in all
But whose are those large overshoes
I passed out in the hall?
—Toronto Goblin.

Of The Old Regime HERE AND THERE

Gen. Anton von Galgotzy, who died at the age of 93 in Vienna, was one of the best known figures in Hapsburg Austria. Around his name more amusing and authentic anecdotes collected than are associated with any other personality of the old monarchy.

He was no respecter of persons. The Archduke Leopold Ferdinand (who later dropped his title and is today keeping a greengrocer's shop as Mr. Leopold Woelfing) was not remarkable for intelligence. While serving under von Galgotzy in Przemysl a certain military problem was given to him to solve one field day. At the subsequent "pow-wow" von Galgotzy said drily:

"There are two possible solutions to the task set your imperial highness in today's manoeuvres. Imperial highness has chosen the third."

On another occasion when he thought he heard the archduke whispering during an expose of his, he broke off to remark, "Imperial highness, so long as my tongue is wagging others have to hold their peace."

Once told to convey delicately to a certain colonel that the time was ripe for him to retire, von Galgotzy remarked abruptly, "Colonel what you think? I heard today that one of us is to be put on half pay. And it isn't me. Good luck!"

And when an archduke tried to convey similar intimation to von Galgotzy, he spiked the imperial guns so neatly that he received another two years of active life. After half an hour's talk about nothing in particular, the archduke sighed and remarked:

"Ah, von Galgotzy, we are growing old."

"And feeble-minded," completed Galgotzy absently.

The subject was dropped.
—New York Times.

Chicago to Greet Norman Thomas

A committee of eighty prominent Chicagoans has been formed to promote a dinner for Norman Thomas on February 22nd. The dinner will be held in the Cameo Room of the Hotel Morrison. Mr. Thomas will talk on "Has Liberalism Collapsed?"

Robert Morris Lovett, secretary of the Committee, announces that Jane Addams, Edward Scribner Ames, Louis Beneshohn, Elizabeth Christman, William A. Cunnea, Paul H. Douglas, Charles W. Gilkey, Lillian Herstein, Florence Curtis Hanson, Paul Hutchinson, Frederick

The Socialist party of Illinois held its state convention last Sunday at the Carmens Hall on Ashland and Van Buren Sts. A large delegation participated. Candidates for a state ticket for the Fall election were nominated.

Lawndale Masonic Temple is the place. Feb. 22nd is the date when the Savans with their friends will celebrate together at their "domaca zabava". A good orchestra has been secured to furnish music for both young and old. Tickets are 35c, on sale by all members of the chorus.

A large delegation of Slovenes attended the play "The Field God", given under the auspices of our Cook County organization last Friday night. It was greatly admired by all those who attended. The audience numbered well over the 600 mark.

Nada's dance was well attended last Saturday. Many costumes and masks were in the audience. Prizes were given to the most beautiful and comical masks. The Ham Bone Chewers organization won the first prize as a group.

It's on Tuesday evening March 4th folks! The Pioneers will give their annual "Pust" Dance. A large and active committee is hard at work to give its audience, especially dance lovers, an enjoyable evening of fun and pleasure.

Knight, Mrs. B. F. Langworthy, Harold Lasswell, Samuel Levin, Mary E. McDowell, Fred A. Moore, Christian M. Madsen, H. A. Millis, Agnes Nestor Edward N. Nockels, W. F. Ogburn, Mrs. Glenn Plumb, Donald R. Rieberg, T. V. Smith, Lydia Schmidt, Graham Taylor, S. O. Levinson, are among those who have agreed to serve on the committee. Cynthia Smith Reade is the treasurer and checks for reservation should be made out to her and sent to 800 S. Halsted Street. Each reservation is \$2.00. The telephone number of the committee is Seelye 0940.

According to Mr. Lovett over six hundred people are expected at the dinner, which will be an event unique in Chicago's history because of the number of people from all walks of life and of all shades of political, religious and economic opinions, who have agreed to gather together to do honor to a man who is outstanding as one of the leaders of the Socialist movement and interpreters of the Socialist philosophy.

CHICAGO IN TROUBLE

"Rugged Individualism"

Opposed to the theory of Social Cooperation, (that Society should reorganize itself in order that what is vitally necessary to all should be run for the benefit of all and not for the profit of a few) is the theory of "Rugged Individualism". "Rugged Individualism" has many advocates, perhaps the most outspoken of whom is Herbert Hoover. The theory is often stated in the form of a myth which runs to the effect that life is a race for success in which we all start on equal terms and that most capable man, just as the best runner, comes to the goal first and there receives from the hands of the goddess of Fortune his merited reward. During this race of individuals, the masses of the people, in some not very definitely described manner, are supplied with all the necessities of life; and thus, according to the myth, all things that are, are perfect.

If we examine the theory of "Rugged Individualism" at all carefully we find that the theory is full of flaws and inconsistencies. In the first place we do not all start equal. The son of a Morgan, a Rockefeller, a Vanderbilt, is worth millions of dollars the moment he draws his first breath of life, and this money which expresses the ownership of land or the ownership and control of basic industries is not only well-nigh certain to remain with the new born babe for the rest of its life regardless of its mental or physical capabilities, but economic history shows that the chances are very good that the original fortune will be increased a number of times during the possessor's lifetime, even though he has had nothing to do with this increase beyond the cutting of coupons and the collecting of dividends. In contrast the son of a carpenter, a tailor, or small shopkeeper, has about one chance in a million of reaching at the middle or end of his life the pinnacle of wealth which a rich man's son possesses at birth.

However, the chief flaw in the theory of "Rugged Individualism" comes in its assumption that in a mad race for success which has as its motto "The Devil take the hindmost", adequate provision is made for the great mass of the people who are more interested in life, liberty, and happiness than in a fruitless and exhausting pursuit for the opportunity to put something over on one's fellow-man.

Modern life with its speed and automobile, is built around the supply of oil. The oil of the world, if carefully preserved, could last for centuries, but unfortunately "Rugged Individualism" is in control of the oil fields, and so we find that in the rush for success, in the desire to pile up profit over night without any concern for the future, the conditions in the industry are such that for every barrel of oil extracted at least three barrels are for ever lost. So great has been the waste that it is now estimated that if the present rate of extraction keeps up, there will not be any oil left in twenty years. The same general condition exists in regards to our sources of wood and coal.

Without any further analysis it can easily be seen that the theory of "Rugged Individualism" is nothing but a conglomeration of empty words which attempt to explain away before overwhelming facts the inadequacies of a social system which is as out of date today as the feudal system would have been in the 19th century.

Contrasted with the inefficiency mentioned above, the social cooperation exhibited in the postal service, which takes a letter across the continent for two cents, private companies would charge perhaps five or ten times as much, stand out. In fact, even while Herbert Hoover is boasting most loudly of prosperity and attributing it to his pet theory, the fact remains that even in this country, the fire department, the postal service, the water supply, roads, schools, government bureaus, the police, the army and navy, as well as many municipal lighting plants are owned and run by society for the benefit of all; and more and more as the inefficiencies and inadequacies of "Rugged Individualism" are revealed, the tendency will be for social cooperation to take the place of a system of waste and extravagance.
A. H. K.

Pittsburgh University

If there is one contention of Socialist theory that has a mountain of evidence to sustain it it is that ruling property interests largely determine the character of education. This is especially true of the United States where no survivals of a feudal class serve as a buffer to the dominion of our financial and capitalist rulers.

Henry Adams, descendant of the two presidents of that name and one of our foremost American historians, in a remarkable letter to the American Historical Association in 1894 pointed out this fact. He declared that if history approached the character of a science and historians were able to predict changes to occur in society they must be prepared to face the persecution of the interests that would be injured by such changes. He emphasized the fact that such a struggle would be a bitter war and asked whether historians would survive this test of their intellectual integrity.

Pennsylvania, the private barony of steel, anthracite and railroads, provides a good illustration. The American Association of University Professors has assailed the administration of Pittsburgh University because that body is more interested in "endowments than in intellectual integrity". It has stifled free discussion because of fear that capitalists and bankers may withdraw financial support. The facts revealed by the investigation are notorious and require no repetition here.

We have had this situation repeated over and over again in American educational institutions. Never has Socialist criticism of capitalist society been more fully supported by its enemies than in this phase of its history. Every educator fears the resentment of our ruling classes and business administration of universities reacts accordingly.—The New Leader.

MORE DEMOCRACY

"The cure for the evils of democracy," said De Tocqueville, "is more democracy". And it is the purpose of Socialism to extend democracy so as to include industry. We believe in majority rule in the shop as well as at the polls. If you believe in genuine democracy you are right in line with Socialism, and should vote with the Socialist party, that preaches and practices, so far as possible, the real thing.—The Labor World.